Grant Thornton

Ֆինանսական հաշվետվություններ և անկախ աուդիտորի եզրակացություն

«ԱԳԲԱ Լիզինգ» Վարկային Կազմակերպություն փակ բաժնետիրական ընկերություն

31 դեկտեմբերի 2009թ.

Բովանդակություն

էջ

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն 1

Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն 3

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն 4

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն 5

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն 6

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ 7

Grant Thornton

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

Գրանթ Թորնթոն Ամիօ ՍՊԸ
ՀՀ, ք. Երեւան 0012
Վաղարշյան 8/1

Հ. +374 10 260 964
Ֆ.+374 10 260 961

Grant Thornton Amyot LLC
8/1 Vagharshyan Str.
0012 Yerevan, Armenia

T +374 10 260 964
F +374 10 260 961
www.gta.am

«ԱԳԲԱ Լիզինգ» Վարկային Կազմակերպություն ՓԲԸ-ի բաժնետերերին և Խորհրդին.

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «ԱԳԲԱ Լիզինգ» Վարկային Կազմակերպություն ՓԲԸ -ի՝ (այսուհետև «Կազմակերպություն») կից ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը և այլ պարզաբանող ծանոթագրություններ:

Ֆինանսական հաշվետվությունների համար տնօրինության պատասխանատվությունը

Կազմակերպության տնօրինությունը պատասխանատու է սույն ֆինանսական հաշվետվությունները Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին համապատասխան պատրաստելու և արժանահավատորեն ներկայացնելու համար: Այս պատասխանատվությունը ներառում է խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելու և արժանահավատորեն ներկայացնելու համար անհրաժեշտ ներքին վերահսկողության համակարգի մշակումը, կիրառումը և պահպանումը, հաշվապահական հաշվառման համապատասխան քաղաքականության ընտրությունը և կիրառումը, ինչպես նաև տվյալ հանգամանքներում ողջամիտ հաշվապահական գնահատումների կատարումը:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը

Մեր պատասխանատվությունն է անցկացված աուդիտի հիման վրա եզրակացություն արտահայտել սույն ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ: Մենք աուդիտն անցկացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Այս ստանդարտները պահանջում են, որպեսզի մենք պահպանենք մասնագիտական վարքագծի կանոնները և աուդիտը պլանավորենք ու իրականացնենք այնպես, որպեսզի

ձեռք բերենք ողջամիտ երաշխիք, որ ֆինանսական հաշվետվությունները զերծ են էական խեղաթյուրումներից:

Աուդիտը ներառում է ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված գումարների և բացահայտումների վերաբերյալ աուդիտորական ապացույցներ ձեռք բերելու նպատակով ընթացակարգերի իրականացումը: Ընթացակարգերի ընտրությունը հիմնված է աուդիտորի դատողության վրա, ներառյալ խաբեության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկի գնահատումը: Այս ռիսկերը գնահատելիս աուդիտորն ուսումնասիրում է Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելու և արժանահավատորեն ներկայացնելու համար անհրաժեշտ ներքին վերահսկողության համակարգը, տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, սակայն ոչ Կազմակերպության ներքին վերահսկողության համակարգի արդյունավետության մասին կարծիք արտահայտելու նպատակով: Աուդիտը ներառում է կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության, տնօրինության կողմից կատարած հաշվապահական գնահատումների, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման գնահատումը:

Մենք գտնում ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար հիմք են հանդիսանում մեր աուդիտորական եզրակացությունն արտահայտելու համար:

Եզրակացություն

Մեր կարծիքով ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների և դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների:

Տնօրեն/բաժնետեր	Աուդիտոր
Գ. Գյուլբուդաղյան	Ա.Աղաջանյան

Գրանթ Թորնթոն Ամիօ ՍՊԸ
29 հունվարի 2010թ.
ք. Երևան

Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	Ծանոթ.	**2009թ. դեկ.31-ին ավարտված տարվա համար (ստուգված)**	2008թ. դեկ.31-ին ավարտված տարվա համար (ստուգված)
Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	6	**1,074,936**	710,968
Տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	6	**(319,975)**	(225,608)
Զուտ տոկոսային եկամուտներ		**754,961**	485,360
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ		**7,190**	13,488
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	7	**(9,201)**	(20,519)
Զուտ կոմիսիոն և այլ ծախսեր		**(2,011)**	(7,031)
Զուտ առևտրային վնաս	8	**(7,200)**	(2,918)
Այլ եկամուտներ	9	**106,970**	84,089
Վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս	10	**(65,652)**	(40,585)
Անձնակազմի գծով ծախսեր	11	**(201,552)**	(166,961)
Հիմնական միջոցների մաշվածություն	16	**(4,559)**	(5,590)
Այլ ծախսեր	12	**(68,164)**	(68,328)
Շահույթ մինչև հարկում		**512,793**	278,036
Շահութահարկի գծով ծախս	13	**(97,585)**	(56,470)
Ընդամենը տարվա շահույթ		**415,208**	221,566
Այլ համապարփակ եկամուտ		**-**	-
Ընդամենը տարվա համապարփակ եկամուտ		**415,208**	221,566

7-ից 41 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	Ծանոթ.	**2009 դեկ. 31-ի դրությամբ (ստուգված)**	2008 դեկ. 31-ի դրությամբ (ստուգված)
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	14	**2,261,457**	815,133
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	15	**5,042,279**	4,571,064
Հիմնական միջոցներ	16	**4,181**	7,706
Այլ ակտիվներ	17	**314,048**	320,734
Ընդամենը՝ ակտիվներ		**7,621,965**	5,714,637
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
Պարտավորություններ			
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	18	**5,310,746**	3,796,188
Ընթացիկ հարկի գծով պարտավորություն		**65,742**	17,963
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	13	**3,727**	5,032
Այլ պարտավորություններ	19	**135,594**	204,506
Ընդամենը՝ պարտավորություններ		**5,515,809**	4,023,689
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ	20	**1,175,215**	1,175,215
Գլխավոր պահուստ		**176,282**	176,282
Չբաշխված շահույթ		**754,659**	339,451
Ընդամենը՝ սեփական կապիտալ		**2,106,156**	1,690,948
Ընդամենը՝ պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		**7,621,965**	5,714,637

Ֆինանսական հաշվետվությունները, ներկայացված 3-ից 41 էջերում ստորագրվել են Կազմակերպության գլխավոր տնօրենի և գլխավոր հաշվապահի կողմից 2010թ. հունվարի 29-ին:

7-ից 41 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Ս. Գիշյան
Գլխավոր տնօրեն

Ա. Հակոբյան
Գլխավոր հաշվապահ

____

____

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	Բաժնետիրական կապիտալ	Գլխավոր պահուստ	Կուտակված շահույթ	Ընդամենը
Հաշվեկշիռը 01.01.2008թ. դրությամբ (ստուգված)	587,608	88,141	206,026	881,775
Բաժնետիրական կապիտալի ավելացում	587,607	-	-	587,607
Հատկացում պահուստին	-	88,141	(88,141)	-
Բաժնետերերի հետ գործարքներ	587,607	88,141	(88,141)	587,607
Տարվա շահույթ	-	-	221,566	221,566
Ընդամենը տարվա համապարփակ եկամուտ	-	-	221,566	221,566
Հաշվեկշիռը 31.12.2008թ. դրությամբ (ստուգված)	**1,175,215**	**176,282**	**339,451**	**1,690,948**
Տարվա շահույթ	**-**	**-**	**415,208**	**415,208**
Ընդամենը տարվա համապարփակ եկամուտ			**415,208**	**415,208**
Հաշվեկշիռը 31.12.2009թ. դրությամբ (ստուգված)	**1,175,215**	**176,282**	**754,659**	**2,106,156**

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	**31.12.09թ-ին ավարտված տարվա համար (ստուգված)**	31.12.08թ-ին ավարտված տարվա համար (ստուգված)
Գործառնական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Շահույթ մինչև հարկումը	**512,793**	278,036
Ճշգրտումներ՝		
Վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս	**65,652**	40,585
Մաշվածության գծով ծախս	**4,559**	5,590
Ստացվելիք տոկոսներ և այլ գումարներ	**(30,734)**	(38,789)
Վճարվելիք տոկոսներ և այլ գումարներ	**(42,563)**	7,179
Ոչ առևտրային ակտիվների արտարժույթի փոխարկումից զուտ եկամուտ	**(38,277)**	(6,589)
Դրամական հոսքեր նախքան գործառնական ակտիվներում և պարտավորություններում փոփոխությունները	**471,430**	286,012
(Ավելացում)/նվազում *ործառնական ակտիվներում*		
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**(276,949)**	166,138
Ֆինանսական լիզինգ և հաճախորդներին տրված փոխատվություններ	**203,960**	(1,907,888)
Այլ ակտիվներ	**26,938**	(183)
Ավելացում/(նվազում) *ործառնական պարտավորություններում*		
Այլ պարտավորություններ	**(101,606)**	(959)
Զուտ դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից մինչև շահութահարկը	**323,773**	(1,456,880)
Վճարված շահութահարկ	**(51,112)**	(38,033)
Գործառնական գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	**272,661**	(1,494,913)
Ներդրումային գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Հիմնական միջոցների առք	**(1,044)**	(5,674)
Հիմնական միջոցների վաճառք	**10**	219
Ներդրումային գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	**(1,034)**	(5,455)
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Բաժնետիրական կապիտալի թողարկում	**-**	587,607
Ֆինանս. կազմակերպ. վարկերի ստացում	**766,609**	1,444,850
Ֆինանսական գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	**766,609**	2,032,457
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ	**1,038,236**	532,089
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ	**815,133**	288,461
Արտարժույթի փոխարկման ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	**123,985**	(5,417)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ (ծանոթ. 14)	**1,977,354**	815,133

Լրացուցիչ տեղեկատվություն

Ստացված տոկոսներ	**1,066,101**	672,653
Վճարված տոկոսներ	**345,868**	220,789

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 Գործունեության բնույթը և ընդհանուր տեղեկություններ

«ԱԳԲԱ Լիզինգ» վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ (այսուհետ՝ Կազմակերպություն) հիմնվել է 2003թ. և հանդիսանում է փակ բաժնետիրական ընկերություն՝ գործելով Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության շրջանակներում: Կազմակերպությունը գրանցվել է 2003թ. ապրիլի 23-ին ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից N4 արտոնագրային համարով:

Կազմակերպության հիմնական գործունեությունը ֆինանսական վարձակալության (լիզինգ) իրականացումն է, ինչպես նաև ֆինանսական խորհրդատվության և այլ ֆինանսական ծառայությունների մատուցումը:

Կազմակերպության գլխավոր գրասենյակը գտնվում է Երևանում: Կազմակերպության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան, Բայրոնի 1:

2 Գործարար միջավայր

Հայաստանում շարունակական բնույթ են կրում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները: Որպես զարգացող շուկա, Հայաստանում բացակայում են կատարյալ գործարար միջավայր և համապատասխան ենթակառուցվածքներ, որոնք սովորաբար գոյություն ունեն ազատ շուկայական տնտեսություն ունեցող երկրներում: Բացի դրանից, տնտեսական պայմանները շարունակում են սահմանափակել գործառնությունների ծավալները ֆինանսական շուկաներում, և ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները կարող են չհամապատասխանել իրականացրած գործարքներին: Հետագա տնտեսական զարգացման հիմնական խոչընդոտը տնտեսական և ինստիտուցիոնալ զարգացման ցածր մակարդակն է՝ զուգակցված տարածաշրջանային անկայունությամբ, կենտրոնացված տնտեսական հենքով և միջազգային տնտեսական ճգնաժամի ազդեցությամբ:

Շուկայական ավելի խիստ ճնշման պայմաններում Հայաստանի տնտեսությունը, ինչպես նաև Կազմակերպությունը կարող են ընկնել այդ ճգնաժամի ազդեցության տակ, ինչի հետևանքները կարող են լինել նշանակալի: Այնուամենայնիվ, քանի դեռ այս անորոշություններում առկա դատողությունները ու ենթադրությունները շատ են, ղեկավարությունը չի կարող վստահաբար հաշվարկել, թե ինչ չափով դրանք կարող են ազդեցություն ունենալ Կազմակերպության ակտիվների և պարտավորությունների մնացորդային արժեքի վրա:

Հետևաբար, Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունները չեն ճշգրտվել դրանց հնարավոր ազդեցությամբ:

3 Հաշվետվությունների պատրաստման հիմքերը

3.1 Համապատասխանությունը

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ), որոնք հաստատվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից և Մեկնաբանությունների՝ հաստատված Ֆինանսական Հաշվետվությունների Մեկնաբանությունների Միջազգային Կոմիտեի կողմից (ՖՀՄՄԿ):

3.2 Չափման հիմքերը

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են իրական արժեքի սկզբունքի հիման վրա ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների, ինչպես նաև վաճառքի համար մատչելի ակտիվների համար, բացառությամբ այն ակտիվների, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել: Այլ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, ինչպես նաև ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են ամորտիզացված կամ պատմական արժեքով:

3.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Կազմակերպության գործառնական արժույթը դա այն հիմնական տնտեսական միջավայրի արժույթն է, որտեղ գործում է Կազմակերպությունը: Կազմակերպության գործառնական և ներկայացման արժույթ է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության դրամը (այսուհետ՝ ՀՀ դրամ), քանի որ այս արժույթն է լավագույն կերպով արտացոլում ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Կազմակերպության գործարքների տնտեսական բովանդակությունը: Կազմակերպությունը պատրաստում է իր հաշվետվությունները ՀՀ գործող օրենսդրության և հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների պահանջներին համապատասխան: Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնված են Կազմակերպության հաշվառման գրանցումների վրա, որոնք ճշգրտվել և վերադասակարգվել են ՖՀՄՍ-ին համապատասխանեցնելու նպատակով: Ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով՝ հազարների ճշտությամբ: ՀՀ սահմաններից դուրս դրամը ազատ փոխարկելի չէ:

3.4 Վերադասակարգում

Անհրաժեշտության դեպքում համադրելի թվերը ճշգրտվել են՝ ընթացիկ տարում ներկայացման փոփոխությունների հետ համադրելիությունն ապահովելու նպատակով:

3.5 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխություններ

Ընթացիկ տարում Կազմակերպությունը ընդունել է իր գործունեության համար համապատասխան և 2009թ. հունվարի 1-ից սկսվող ժամանակաշրջանի համար կիրառելի նոր և վերանայված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք հրապարակվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի («ՀՀՄՍԽ») և ՀՀՄՍԽ-ի Հաշվետվությունների Մեկնաբանման Հանձնաժողովի («ՀՄՀ») կողմից: Ստանդարտները ներկայացված են ստորև.

Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 1 *«Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում»* (վերանայված 2007թ.)

Կազմակերպությունը կիրառում է 2009թ. հունվարի 1-ից գործող վերանայված *«Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում» (2007)* ՀՀՄՍ 1-ը: Այս ստանդարտի վերանայումն առաջարկում է տերմինաբանական փոփոխություններ, ներառյալ ֆինանսական հաշվետվությունների անվանման և ներկայացման ձևի մեջ փոփոխություններ: Փոփոխությունն ազդում է սեփական կապիտալում սեփականատերերի հետ գործարքների ներկայացման վրա և առաջարկում է համապարփակ եկամուտների մասին հաշվետվությունը: Կազմակերպությունը ներկայացնում է եկամտի և ծախսի հոդվածները և այլ համապարփակ եկամտի հոդվածները մեկ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությամբ՝ ենթագումարներով: Այս փոփոխությունը չի ազդում Կազմակերպության ֆինանսական վիճակի կամ արդյունքի վրա, բայց կառաջացնի լրացուցիչ բացահայտումների անհրաժեշտություն:

Ներկայացվել է նաև համեմատական տեղեկատվություն՝ համապատասխանեցնելով վերանայված ստանդարտին:

ՀՀՄՍ 39 (Փոփոխություն) *Ֆինանսական գործիքներ (ուժի մեջ է մտել 2008թ. հուլիսի 1-ից)*

Կազմակերպությունը ընդունել է ՀՀՄՍ 39-ի ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգման մասով փոփոխությունը, ինչը թույլ է տալիս վերադասակարգել ֆինանսական ակտիվները կոնկրետ հանգամանքներում: Մասնավորապես, Կազմակերպությունը կարող է վերադասակարգել ֆինանսական ակտիվը, որը բավարարում է վարկերի և դեբիտորական պարտքերի սահմանմանը, ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող իրական արժեքով հաշվառվող և վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ատիվների դասերից, եթե Կազմակերպությունը ունի մտադրություն և հնարավորություն՝ պահելու ֆինանսական ակտիվները տեսանելի ապագա ժամանակաշրջանի համար կամ մինչ դրանց մարումը: Կազմակերպությունը չի օգտագործել փոփոխությունը ֆինանսական ակտիվները վերադասակարգելու համար և ներկայումս էլ չունի այդպիսի նպատակ հետագա ժամանակաշրջանի համար: Հետևաբար, այս փոփոխությունը որևէ ազդեցություն չունի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՖՀՄՍ 7*(Փոփոխություն)*, «Ֆինանսական գործիքներ. Բացահայտումներ» (ուժի մեջ է 2009թ. հունվարի 1-ից):

Փոփոխությունները ներառում են ընդլայնված բացահայտումներ ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի և իրացվելիության ռիսկի վերաբերյալ:

3.6 Կազմակերպության կողմից դեռևս չկիրառվող ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվա դրությամբ լույս են տեսել մի շարք նոր ստանդարտներ, գործող ստանդարտների վերաբերյալ փոփոխություններ և մեկնաբանություններ, որոնք դեռևս ուժի մեջ չեն մտել: Կազմակերպությունը մինչ այժմ չի ընդունել այդ ստանդարտներից և մեկնաբանություններից որևէ մեկը:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ նոր ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները կընդունվեն Կազմակերպության կողմից՝ դրանց ուժի մեջ մտնելու օրվանից հետո առաջիկա ժամանակաշրջանում:

Նոր ստանդարտները, փոփոխությունները և մեկնաբանությունները՝ գործող ստանդարտների վերաբերյալ, որոնք դեռևս կիրառելի չեն, սակայն հետագայում կիրառելի կլինեն Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների համար

ՀՀՄՍ 32 (Փոփոխություն) *Ֆինանսական գործիքներ. ներկայացում – թողարկված իրավունքների դասակարգում.*

Փոփոխությունը ճշգրտում է ՀՀՄՍ 32 *Ֆինանսական գործիքներ. ներկայացում-ը* սահմանելով, որ արտարժույթով արտահայտված կապիտալի գործիքների ձեռքբերման իրավունքները, օպցիոնները կամ վարանտները հանդիսանում են (ոչ ածանցյալ) սեփական կապիտալի գործիքներ այն դեպքում, երբ Կազմակերպությունը այդ իրավունքները, օպցիոնները կամ վարանտները տեղաբաշխում է առկա բաժնետերերի մեջ՝ իրենց բաժնեմասերի դասերին համապատասխան և համամասնորեն: Նախքան փոփոխությունը արտարժույթով արտահայտված իրավունքները չէր թույլատրվում դասակարգել որպես կապիտալի գործիքներ, այլ պահանջվում էր դրանք հաշվառել որպես ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ: Կազմակերպությունը կկիրառի ՖՀՄՍ 32 (Փոփոխություն)-ը հետընթաց տարեկան ժամանակաշրջանի համար 2010թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո:

ՀՀՄՍ 39 (Փոփոխություն) *Ֆինանսական գործիքներ. Ճանաչում և չափում-հեջավորված գործիքներ*

Վերջնական փոփոխությունները կիրառվում են միայն հեջավորման գործիքի միակողմանի ռիսկին, ինչպես նաև արժեզրկմանը՝ որպես որոշ դեպքերում հեջավորման

ռիսկ: Փոփոխությունը բացատրում է, որ կազմակերպությանը թույլատրվում է սահմանել իրական արժեքի փոփոխության մի մասը կամ դրամական հոսքերում առկա ֆինանսական գործիքների փոփոխությունը որպես հեջավորման գործիք: (ուժի մեջ է 2009թ.-ի հուլիսի 1-ից):

ՖՀՄՍՄԿ (IFRIC) 9-ի և ՀՀՄՍ 39-ի փոփոխություններ - ֆինանսական գործիքների բաղադրիչ հանդիսացող ածանցյալ գործիքներ (ուժի մեջ է 2009թ.-ի հուլիսի 1-ից):
Այս փոփոխությունը հաջորդել է ՀՀՄՍ 39-ի 2008թ. հոկտեմբերին և նոյեմբերին տեղի ունեցած փոփոխությանը՝ թույլ տալով վերադասակարգումը ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների դասից դեպի ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվների դաս որոշ հանգամանքներում:

Փոփոխությունը բացատրում է, որ՝

- Եթե կազմակերպությունը տեղափոխում է ֆինանսական ակտիվը ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող իրական արժեքով հաշվառվող դասից համաձայն ՀՀՄՍ 39-ի նախորդ պահանջների, անհրաժեշտ է գնահատել, արդյոք այդ ֆինանսական ակտիվը պարունակում է ներդրված ածանցյալ գործիքներ, որոնք անհրաժեշտ է առանձնացնել հիմնական պայմանագրից:
- Այս գնահատումը պետք է հիմնված լինի պայմանների վրա, որոնք առկա են եղել այն պահին, երբ կազմակերպությունը դարձել է պայմանագրի կողմ (այլ ոչ վերադասակարգման օրը առկա պայմանների վրա):
- Եթե ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի ներդրված ածանցյալ գործիք, որն ահրաժեշտ է առանձնացնել, սակայն կազմակերպությունը ի վիճակի չի այն արժանահավատորեն չափել, այդ ակտիվն արգելվում է վերադասակարգել:

ՖՀՄՍՄԿ (IFRIC)18 «Հաճախորդների ակտիվների փոխանցումներ»

Այս բացատրությունը վերաբերում է այն պայմանագրերին, որոնցով կազմակերպությունը ստանում է հիմնական միջոցների միավորներ հաճախորդներից, որոնք, հետագայում, կազմակերպությունը պետք է օգտագործի հաճախորդին ցանցին միացնելու համար կամ որին այն հնարավորություն է տալիս տրամադրել ապրանքներ կամ ծառայություններ մատուցել: Այն նաև վերաբերում է այն պայմանագրերին, որոնցով կազմակերպությունը ստանում է կանխիկ դրամական միջոցներ, որոնք կարող են օգտագործվել միայն շինարարության կամ այդ նպատակի համար օգտագործվող հիմնական միջոցների ձեռքբերման համար: ՖՀՄՍՄԿ (IFRIC) 18 պետք է կիրառվի առաջընթաց՝ 2009թ. հուլիսի 1-ին կամ դրանից հետո փոխանցվող ակտիվների համար:

Տարեկան բարեփոխումներ 2009

2009թ. ապրիլին «ՀՀՄՍԽ»-ի կողմից հրապարակվել է՝ *«Միջազգային Ֆինանսական Հաշվետվությունների Ստանդարտների Բարեփոխումներ 2009»-ը:* Այս հրապարակումը ավարտում է «ՀՀՄՍԽ»-ի տարեկան բարեփոխումների երկրորդ շարքը: Այս բարեփոխումների մեծամասնությունը կգործեն 2010թ. հունվարի 1-ից: Այն բարեփոխումները կարող են կիրառելի լինել Կազմակերպության համար, սակայն էական ազդեցություն չունեն Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա, ներկայացված են ստորև՝

ՖՀՄՍ 5 (Փոփոխություն) «*Վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ակտիվներ և ընդհատվող գործառնություններ»*

Փոփոխությունը պարզաբանում է, որ ՖՀՄՍ 5 և այն ՖՀՄՍ-ները, որոնք հատկապես վերաբերում են վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ակտիվներին և ընդհատվող գործառնություններին, ներկայացնում են այդ ակտիվներին և գործառնություններին վերաբերող բոլոր բացահայտումները: Կազմակերպությունը կկիրառի ՖՀՄՍ 5

(Փոփոխություն)-ը առաջընթաց՝ 2010թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջաններ համար:

ՀՀՄՍ 1 (Փոփոխություն) «Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում»

Փոփոխությունը պարզաբանում է այն պարտավորության դասակարգումը, որոնք կարող են երկրորդ կողմի ընտրությամբ մարվել կազմակերպության կապիտալ գործիքների թողարկմամբ: Կազմակերպությունը կկիրառի ՀՀՄՍ 1 (Փոփոխություն) հետընթաց՝ 2010թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջաններ համար:

ՀՀՄՍ 7 (Փոփոխություն) «Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն»
Փոփոխությունը մանրամասնորեն պարզաբանում է, որ որպես ներդրումային գործունեությունից դրամական հոսք կարող է դասակարգվել միայն այն ծախսումները, որի արդյունքում ակտիվ է ճանաչվում: Կազմակերպությունը կկիրառի ՀՀՄՍ 7 (Փոփոխություն) հետընթաց՝ 2010թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջաններ համար:

ՀՀՄՍ 17 (Փոփոխություն) «Վարձակալություն»

ՀՀՄՍ 17-ի փոփոխությունը պարզաբանում է, որ, երբ վարձակալությունը ներառում է և՛ հող, և՛ շինություններ, կազմակերպությունը յուրաքանչյուր տարրի դասակարգումը գնահատում է որպես ֆինանսական կամ գործառնական վարձակալություն առանձին-առանձին համաձայն ՀՀՄՍ 17 ստանդարտի 7-13 պարբերություններում նշված ընդհանուր դրույթների: Կազմակերպությունը կկիրառի ՀՀՄՍ 17 (Փոփոխություն) հետընթաց՝ 2010թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջաններ համար:

ՀՀՄՍ 36 (Փոփոխություն) «*Ակտիվների արժեզրկում*»

Փոփոխությունը պարզաբանում է, որ ՀՀՄՍ 36-ով գուդվիլը դրամահավաք միավորներին փոխանցելու նպատակով թույլատրված ամենամեծ միավորը ՖՀՄՍ 8-ով սահմանված գործառնական սեգմենտն է նախքան հավաքագրումը, ինչպես և թույլատրված է այդ ստանդարտով:
Կազմակերպությունը կկիրառի ՀՀՄՍ 36 (Փոփոխություն) առաջընթաց՝ 2010թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջաններ համար:

ՀՀՄՍ 38 (Փոփոխություն) «Ոչ նյութական ակտիվներ»

Փոփոխությունը պարզաբանում է կազմակերպությունների կողմից ընդունված գնահատման մեթոդների նկարագրությունը կազմակերպությունների միավորում հանդիսացող գործառնություններից առաջացող ոչ նյութական ակտիվների իրական արժեքի չափման ժամանակ, որոնք չեն շրջանառվում գործող շուկաներում: Կազմակերպությունը կկիրառի ՀՀՄՍ 38 (Փոփոխություն) առաջընթաց՝ 2010թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջաններ համար:

ՀՀՄՍ 39 (Փոփոխություն) *«Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչում և չափում»*

- նպատակ ունի պարզաբանել, արդյոք ֆինանսական գործիքների բաղադրիչ հանդիսացող կանխավճարային օպցիաները, որոնցում գործող գինը ներառում է վարկի վաղ վերադարձելիության համար տուգանք, համարվում են բուն պայմանագրի անբաժան մասը:
- նպատակ ունի պարզաբանել, որ ՀՀՄՍ 39.2 (g)-ով սահմանվող բացառությունը կիրառելի է միայն գնորդի և վաճառող բաժնետիրոջ միջև գնվող կազմակերպության առքի կամ վաճառքի ֆորվարդային պայմանագրերին, որը կբերի բիզնեսի միավորման հետագա ծեռքբերման ժամանակ:
- պարզաբանում է, թե որ դեպքերում հեջավորման գործիքներից օգուտներն ու վնասները պետք է վերադասակարգվեն սեփական կապիտալից շահույթի կամ վնասի հաշվին՝ որպես վերադասակարգման ճշգրտում:

Կազմակերպությունը կկիրառի ՀՀՄՍ 38 (Փոփոխություն) տարեկան ժամանակաշրջանների համար առաջընթաց` 2010թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջաններ համար:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ներկայացվող հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ընթացքում: Հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

4.1 Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Եկամուտը ճանաչվում է այն դեպքում, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կհոսեն Կազմակերպություն և ստացված եկամուտը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ծախսը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կարտահոսեն Կազմակերպությունից և ծախսը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ստորև ներկայացվող չափանիշները նույնպես պետք է հաշվի առնվեն մինչև եկամուտի ճանաչումը:

Տոկոսային եկամուտներ և ծախսեր

Տոկոսային եկամուտներն ու ծախսերը բոլոր տոկոսաբեր ֆինանսական գործիքների համար, բացառությամբ առևտրային նպատակներով պահվող կամ ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող` իրական արժեքով հաշվառվող գործիքների, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես «տոկոսային եկամուտ» և «տոկոսային ծախս»` օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Եթե ֆինանսական ակտիվի կամ նմանատիպ ֆինանսական ակտիվների խմբի հաշվեկշռային արժեքը նվազում է արժեզրկումից կորուստների պատճառով, տոկոսային եկամուտը շարունակում է ճանաչվել կիրառելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը` նոր հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ:

Կոմիսիոն և այլ եկամուտներ և ծախսեր

Վարկերի տրամադրման համար գանձվող վճարները (համապատասխան ծախսերի հետ միասին) հետաձգվում են` ճշգրտելով տվյալ վարկի արդյունավետ տոկոսադրույքը: Վարձավճարները, այլ եկամուտները և ծախսերը հիմնականում ճանաչվում են հաշվեգրման սկզբունքով ծառայությունների մատուցման ընթացքում: Ներդրումային պորտֆելի, այլ կառավարական և խորհրդատվական ծառայությունների գծով վճարները ճանաչվում են պայմանագրային պայմաններին համապատասխան:

Զուտ առևտրային եկամուտ

Զուտ առևտրային եկամուտը ներառում է առևտրային նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից իրացված և չիրացված եկամուտը և ծախսը, տոկոսներից, շահաբաժիններից և արտարժութային տարբերություններից գոյացող բոլոր եկամուտները և ծախսերը: Զուտ առևտրային եկամուտը ներառում է նաև արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտը կամ ծախսը:

4.2 Արտարժույթի փոխարկում

Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով` գործարքի օրվա փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվների և պարտավորությունների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հոդվածում, մինչդեռ ոչ առևտրային ակտիվների փոխարկումից գոյացող օգուտը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ եկամուտ կամ այլ ծախս հոդվածում: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են

գործառնական արժույթով կիրառելով հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ գործող փոխարժեքը:

Պատմական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժութային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործարքի օրվա փոխարժեքով:

Յուրաքանչյուր գործառնության պայմանագրով նախատեսված փոխարժեքի և տվյալ գործառնության օրվա գործող փոխարժեքի տարբերությունից առաջացող օգուտը կամ վնասը հաշվառվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հոդվածի արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտ տողում:

Կազմակերպության կողմից ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվել են հետևյալ փոխարժեքները.

	31 դեկտեմ. 2009	31 դեկտեմ. 2008
ՀՀ դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	**377.89**	**306.73**
ՀՀ դրամ/1 Եվրո	**542.23**	**435.00**

4.3 Հարկում

Շահույթի գծով հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ այն հարկերի, որոնց գծով գործառնությունների արդյունքները ճանաչվել են սեփական կապիտալում, ինչի դեպքում հարկերը նույնպես ճանաչվում են սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա համար հարկվող եկամուտից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվին գործող հարկային դրույքներով, ինչպես նաև նախորդ տարիների համար վճարված հարկերի ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են հաշվապահական հաշվեկշռի պարտավորությունների մեթոդի համաձայն, որը հաշվի է առնում բոլոր ժամանակային տարբերությունները, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկային նպատակներով հաշվարկվող գումարների միջև, բառառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ տարբերություններն առաջացել են գուդվիլի նախնական ճանաչման ժամանակ կամ կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնություններից առաջացող ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում և ինչը առաջացման պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական, և ոչ էլ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի հաշվին կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են այն հարկային դրույքով, որը ենթադրվում է, որ կգործի ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակ՝ հիմնվելով տվյալ ժամանակաշրջանի կամ հաշվետու ժամանակաշրջանի փաստացի գործող դրույքների վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ առաջանում են նաև այն ժամանակավոր տարբերությունների գծով, որոնք առաջանում են դուստր, ասոցիացված կամ համատեղ կազմակերպություններում ներդրումներից, բացի այն դեպքերից, երբ ժամանակավոր տարբերությունների իրացման ժամկետները կառավարվում են մայր կազմակերպության կողմից, և հավանական է, որ դրանք մոտ ապագայում չեն իրացվի:

ՀՀ-ում կազմակերպություններն իրենց գործունեության ընթացքում վճարում են նաև այլ հարկեր: Այդ հարկերը ներառված են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ ծախսերում:

4.4 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած են բանկերում հաշիվներից և կարճաժամկետ ավանդներից, որոնք կարող են փոխարկվել կանխիկի կարճ ժամանակամիջոցում և չեն ենթարկվում արժեքի փոփոխման զգալի ռիսկի:

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:

4.5 Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Կազմակերպությունն օգտագործում է բանկերում տարբեր ժամանակաշրջանների համար բացված ընթացիկ և ավանդային հաշիվներ: Տրամադրված ֆիքսված ժամկետով ավանդները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ոչ ֆիքսված ժամկետներով միջոցներն ամորտիզացվում են Կազմակերպության ղեկավարության կողմից գնահատված ժամկետներում: Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գումարները նվազեցվում են արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.6 Ֆինանսական գործիքներ

Կազմակերպությունը ֆինանսական ակտիվները և պարտավորություններն իր հաշվեկշռում ճանաչում է այն և միայն այն դեպքում, երբ նա դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների սովորական բնույթ կրող առք ու վաճառքների դեպքում դրանք ձևակերպվում են գործարքի օրվա ամսաթվով: Սովորական բնույթ կրող ձեռք բերումների դեպքում, երբ ֆինանսական գործիքը հետագայում պետք է չափվի իրական արժեքով, պայմանագրի օրվա և գործարքի օրվա միջև ընկած ժամանակամիջոցում այն հաշվառվում է նույն սկզբունքով, ինչ որ ձեռք բերված գործիքների դեպքում:

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները սկզբնական ճանաչման ժամանակ չափվում են սկզբնական արժեքով, գումարած գործարքի հետ կապված ցանկացած ծախսումները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների:

Սկզբնական ճանաչումից հետո բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների (ներառված նաև առևտրային նպատակներով պահվող գործիքները), հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքները հաշվառվում են իրական արժեքով:

Կազմակերպության կողմից ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են հետևյալ կատեգորիաների. ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ, վարկեր և դեբիտորական պարտքեր, վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ: Ներդրումների նման դասակարգումը կատարվում է դրանց ձեռքբերման պահին՝ Կազմակերպության ղեկավարության կողմից սահմանված գնահատումների հիման վրա հաշվի առնելով ձեռքբերման նպատակները: Ակտիվների հետագա վերադասակարգումը կատարվում է անհրաժեշտության և հնարավորության դեպքում՝ յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա ավարտից հետո:

4.7 Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Յուրաքանչյուր հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով Կազմակերպությունն իրականացնում է արժեզրկման գնահատում ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի համար:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական ակտիվների խումբը արժեզրկվում է և արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է միայն այն դեպքում, եթե կա օբյեկտիվ վկայություն արժեզրկման մասին՝ որպես ակտիվի նախնական ճանաչումից հետո կատարված մեկ կամ մի քանի իրադարձությունների («ծախսային իրադարձություն») արդյունք, և երբ այդ իրադարձությունը կամ իրադարձություններն ազդեցություն ունեն ֆինանսական ակտիվի կամ ակտիվների խմբի ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի վրա, որոնք կարելի է արժանահավատորեն չափել:

Արժեզրկումից կորուստի օբյեկտիվ վկայության գոյությունը որոշվում է որոշ չափանիշներով, որոնք վկայում են, որ վարկառուն կամ վարկառուների խումբն ունեն զգալի ֆինանսական դժվարություններ (օրինակ՝ կապիտալի նորմատիվ, զուտ եկամտի և վաճառքների հարաբերակցություն), առկա են տոկոսագումարների և մայր գումարների վճարման պարտավորությունների, վարկային համաձայնության կամ պայմանների խախտումներ, գրավի արժեքի նվազում, հավանականություն, որ կլինի սնանկացում կամ այլ ֆինանսական վերակազմակերպում և կա տեղեկատվություն ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի չափելի նվազման վերաբերյալ՝ կապված տնտեսական պայմանների փոփոխություններով, որոնք ազդում են վարկառուի և չվճարումների վրա:

Կազմակերպությունը սկզբից գնահատում է արժեզրկման օբյեկտիվ պայմանների գոյությունը անհատական գնահատման արդյունքում այն ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական են և հետո անհատական կամ խմբային գնահատումների արդյունքում այն ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական չեն: Անհատական գնահատման արդյունքում արժեզրկման օբյեկտիվ գոյությունը հաստատելուց կամ ժխտելուց հետո ակտիվները դասակարգվում են վարկային ռիսկի նմանատիպ բնույթ ունեցող խմբերում՝ խմբային գնահատում իրականացնելու նպատակով: Այն ակտիվները, որոնց գծով անհատական գնահատման արդյունքում ձևավորվել են արժեզրկումից պահուստներ, չեն ներառվում վերոհիշյալ խմբերում:

Երբ առկա է վկայություն ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվի արժեզրկման վերաբերյալ, արժեզրկման պահուստի գումարը որոշվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և այդ ֆինանսական գործիքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի (բացառությամբ վարկի հետ կապված ապագա ծախսերի) ներկա արժեքի միջև տարբերություն: Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է արժեզրկման պահուստի միջոցով, արժեզրկումից ծախսը արտացոլվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Եթե վարկը կամ մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումն ունի փոփոխական տոկոսադրույք, ցանկացած արժեզրկումից ծախս չափելու համար զեղչման դրույքը պայմանագրով որոշված ընթացիկ արդյունավետ տոկոսադրույքն է: Կազմակերպությունը կարող է արժեզրկումը չափել գործիքի իրական արժեքի հիման վրա՝ օգտագործելով տեսանելի շուկայական գինը:

Ապահովված ֆինանսական ակտիվների դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի ներկա արժեքը ներառում է գրավների իրացումից փոխհատուցվող գումարները, հանած գրավի ձեռքբերման և իրացման ծախսերը, անկախ նրանից, թե գրավը կփոխանցվի Կազմակերպությանը, թե ոչ:

Արժեզրկման խմբային գնահատման նպատակով, ֆինանսական ակտիվները խմբավորվում են Կազմակերպության ներքին ակտիվների դասակարգման հիման վրա,

որը հաշվի է առնում վարկային ռիսկի բնութագրիչները, ինչպես` ակտիվի տեսակը, արդյունաբերական ոլորտը, աշխարհագրական դիրքը, գրավի տեսակը, ժամկետանց կարգավիճակը և այլ կապակցված գործոններ:

Ֆինանսական ակտիվների ապագա դրամական հոսքերը, որոնց արժեզրկումը խմբային է գնահատված, որոշվում են խմբում գտնվող ակտիվների պայմանագրային դրամական հոսքերի և նմանատիպ ակտիվների պատմական ծախսերի պրակտիկայի հիման վրա: Վերջինս ճշգրտվում է ընթացիկ տեսանելի տեղեկատվությամբ, որպեսզի արտացոլվեն ներկա պայմանները, որոնք չեն ազդել այն ժամանակահատվածում, որի վրա հիմնված է պատմական ծախսերի պրակտիկան, և պատմական ժամանակաշրջանում ներկայում գոյություն չունեցող պայմանների հետևանքները չեզոքացնելու նպատակով:

Ակտիվների խմբերի ապագա դրամական հոսքերում փոփոխությունների գնահատականը պետք է արտացոլի և համապատասխան լինի դրանց հետ կապված տեսանելի տվյալների ժամանակաշրջանից ժամանակաշրջան փոփոխությունների հետ (օրինակ` փոփոխություններ գործազրկության դրույքներում, գույքի գնի, վճարումների կարգավիճակի կամ խմբում կորուստների հավանականությունը մատնանշող այլ գործոնների և կորուստների ծավալների մեջ): Ապագա դրամական հոսքերի գնահատման համար օգտագործվող մեթոդոլոգիան և վարկածները պարբերաբար վերանայվում են Կազմակերպության կողմից` կորուստների իրական և գնահատված արժեքների միջև տարբերությունները նվազեցնելու համար:

Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարները համապատասխան պահուստների հետ միասին դուրս են գրվում, եթե ապագայում չկա գումարները հավաքագրելու իրատեսական հեռանկար, և երբ բոլոր գրավներն օգտագործվել են կամ փոխանցվել Կազմակերպությանը: Եթե հաջորդող տարում, գնահատված արժեզրկման ծախսը ավելանում կամ նվազում է արժեզրկման ճանաչումից հետո կատարված իրադարձությունների պատճառով, նախկինում ճանաչված արժեզրկման ծախսը ավելացվում կամ նվազեցվում է պահուստի գումարը ճշտելով: Եթե ապագա դուրսգրումը հետագայում վերականգնվում է, ապա վերականգնված գումարը կրեդիտագրվում է պահուստի հաշվին:

Վերանայված ստացվելիք □ումարներ ֆինանսական վարձակալության □ծով

Որտեղ հնարավոր է, Կազմակերպությունն փորձում է վերանայել ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարները, քան բռնագանձել գրավը: Սա կարող է հանգեցնել վճարումների երկարաձգումների և վարկի մարման նոր պայմանների մասին համաձայնության: Երբ պայմանները վերանայված են, ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներն այլևս չեն համարվում ժամկետանց: Ղեկավարությունը շարունակաբար վերանայում է վերանայված պայմաններով ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարները, համոզվելու համար, որ բոլոր համաձայնությունները պահպանված են և որ ապագա վճարումները կկատարվեն: Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարները շարունակում են մնալ արժեզրկման անհատական կամ խմբային գնահատման առարկա` օգտագործելով ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը:

4.8 Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը (կամ ֆինանսական ակտիվի մի մասը, կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասը) ապաճանաչվում է, երբ.

- վերանում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը,

- Կազմակերպությունը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը, կամ պահպանում է այդ իրավունքը, բայց պարտավորվում է ստացված գումարներն ամողջությամբ և ժամանակին փոխանցել երրորդ կողմին՝ փոխանցման համաձայնագրի համաձայն,
- և Կազմակերպությունը կամ (ա) փոխանցում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, այլ փոխանցում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը:

Եթե Կազմակերպությունը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը և չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, և չի փոխանցում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, ապա ակտիվը հաշվառվում Կազմակերպության շարունակվող մասնակցության համապատասխան ֆինանսական ակտիվում: Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի երաշխիքային ապահովման ձև, ապա այդպիսի մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ ակտիվի հաշվեկշռային արժեք կամ Կազմակերպության կողմից փոխհատուցվելիք առավելագույն գումար:

Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի դուրսգրված վաճառքի և/կամ գնման օպցիոնի ձև (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), մասնակցության չափը որոշվում է այն գումարի չափով, որով Կազմակերպությունը կարող է հետ գնել փոխանցվող ակտիվը, բացառությամբ իրական արժեքով գնահատված դուրսգրված վաճառքի օպցիոնի (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), երբ շարունակվող մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ փոխանցվող ակտիվի իրական արժեքը կամ օպցիոնի կատարման գինը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորությունն ապաճանաչվում է, երբ այն մարվում է, չեղյալ է համարվում կամ լրացել է դրա ուժի մեջ մնալու ժամկետը:

Փոխառուի փոխատուի միջև պարտքային գործիքների փոխանակումը, որոնց պայմաններն էականորեն տարբերվում են միմյանցից, կամ կատարվում է գործող պարտքային գործիքի պայմանների էական փոփոխություն, իրենից ներկայացնում է հին պարտքի մարում, որը պետք է հանգեցնի այդ պարքի ապաճանաչմանը և նոր պարտքային գործիքի ճանաչմանը, իսկ տարբերությունը համապատասխան հաշվեկշռային հաշվի հետ ձևակերպվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

4.9 Վարձակալություն

Ֆինանսական վարձակալություն - Կազմակերպությունը որպես վարձատու

Ֆինանսական վարձակալության սկզբում Կազմակերպությունը ֆինանսական վարձակալությամբ տրամադրած ակտիվները հաշվառում է ներդրումների զուտ գումարով: Ֆինանսական եկամուտը ճանաչվում է վարձակալության ընթացքում այնպես, որ ապահովի ամփոփոխ պարբերական դրույք վարձակալության շրջանակներում չմարված զուտ ներդրումների նկատմամբ: Սկզբնական ուղակի ծախսերը ներառվում են ստացվելիք գումարների սկզբնական ճանաչման ժամանակ:

Գործառնական վարձակալություն - Կազմակերպությունը որպես վարձակալ

Ակտիվների վարձակալությունը, որի դեպքում ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները պահպանվում են վարձատուի մոտ, դասակարգվում է որպես գործառնական վարձակալություն: Գործառնական վարձակալության շրջանակներում վարձավճարները ճանաչվում են որպես ծախս ֆինանսական արդյունքների մասին

հաշվետվությունում գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում են գործառնական ծախսերում:

4.10 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ: Երբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը ավելի մեծ է նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարից ոչ ժամանակավոր հանգամանքների պատճառով, այն անմիջապես նվազեցվում է մինչև այդ փոխհատուցվող գումարը:

Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կիրառելով հետևյալ տարեկան դրույքաչափերը`

	Օգտակար ծառայության ժամկետ (տարիներ)	Տոկոսադրույք (%)
Համակարգիչներ	1	100
Տրանսպորտային միջոցներ	5	20
Այլ հիմնական միջոցներ	5	20

Վարձակալված հիմնական միջոցների վրա ուղղված կապիտալ բնույթի ծախսումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են գծային հիմունքով հետևյալ երկու ժամկետներից նվազագույնով. վարձակալման ժամկետ կամ հիմնական միջոցների և դրանց օգտակար ծառայության ժամկետ:

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման հետ կապված ծախսումները ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս` դրանց կատարման պահին: Կապիտալ բնույթի նորոգման ծախսումները ավելացվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին, երբ հավանական է, որ դրանց շնորհիվ ապագա տնտեսական օգուտները` ավելի շատ, քան ակնկալվում էր առկա ակտիվի նորմատիվային ցուցանիշների սկզբնական գնահատումից, կհոսեն դեպի կազմակերպություն: Այս ծախսումների մաշվածությունը հաշվարկվում է համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետի ընթացքում:

Հիմնական միջոցի իրացումից առաջացած օգուտ կամ վնասը որոշվում է որպես ակտիվի իրացումից զուտ մուտքերի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և հաշվառվում է գործառնական շահույթում:

4.11 Շնորհներ

Ակտիվներին վերաբերող շնորհները ներառվում են այլ պարտավորություններում և կրեդիտագրվում են եկամուտներին գծային մեթոդով` համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

4.12 Ներգրաված միջոցներ

Ներգրավված միջոցները, որոնք ներառում են ֆինանսական կազմակերպությունների փոխառությունները, սկզբնապես ճանաչվում են ստացված միջոցների իրական արժեքով` հանած գործառնությունների գծով ուղղակի ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ներգրավված միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով` օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Եկամուտները և ծախսերը գրանցվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, ինչպես պարտավորությունների ապաճանաչման ժամանակ, այնպես էլ ամորտիզացիայի ընթացքում:

4.13 Կենսաթոշակներ

Կազմակերպությունում, աշխատակիցների աշխատավարձի հիման վրա հաշվարկված որոշակի տոկոսը Հայաստանի Հանրապետության պետական կենսաթոշակային

համակարգին փոխանցելուց բացի, այլ հատուկ կենսաթոշակային հիմնադրամ չի ձևավորվում: Նշված համակարգին հատկացումների հետ կապված ծախսերը արտացոլվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում այն ժամանակաշրջանում, որին դրանք վերաբերվում են: Բացի այդ, Կազմկերպությունը չունի կենսաթոշակային այլ վճարներ և հաշվեգրում պահանջող այլ նշանակալի փոխհատուցվող վճարներ:

4.14 Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Կազմակերպությունը ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք, և պարտականության գումարը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

4.15 Բաժնետիրական կապիտալ

Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես կապիտալ: Նոր բաժնետոմսերի թողարկմանը, բացի կազմակերպությունների միավորման դեպքում թողարկվող բաժնետոմսերի, վերաբերող ուղղակի ծախսերը նվազեցվում են կապիտալի աճից: Երբ թողարկման արդյունքում ստացված գումարների իրական արժեքը գերազանցում է բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, տարբերությունը հաշվառվում է որպես հավելավճար:

Շահաբաժիններ

Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով շահաբաժինները դուրս են գրվում կապիտալից և ճանաչվում են որպես պարտավորություն, միայն երբ դրանք հաստատվում են հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով կամ մինչև այդ: Մինչև հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթիվը հայտարարված կամ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո, բայց մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման ամսաթիվը հայտարարված կամ հաստատված շահաբաժինները բացահայտվում են:

4.16 Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, եկամուտներն ու ծախսերը հաշվեկշռում ներկայացվում են հաշվանցված, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

5 Կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

ՖՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Կազմակերպության ղեկավարությունը կատարի կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ, դատողություններ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն են թողնում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացվող գումարների, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտների և ծախսերի վրա: Գնահատումները և դրանց հետ կապված ենթադրությունները, հիմնվելով պատմական փորձի և այլ գործոնների վրա, որոնք հիմնավորված են տվյալ պայմաններում, հիմք են հանդիսանում դատողություններ անելու այն ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնց արժեքը հնարավոր չէ որոշել այլ վստահելի աղբյուրներից: Ամեն դեպքում, չնայած գնահատումները հիմնվում են ղեկավարության կողմից ընթացիկ իրադարձությունների լավագույն պատկերացումների վրա, փաստացի արդյունքները վերջին հաշվով կարող են տարբերվել կատարված գնահատումներից:

Ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունների առումով նշանակալից դատողությունները և գնահատումները ներկայացվում են ստորև:

Փոխկապակցված կողմերի հետ □ործառնություններ

Կազմակերպությունն իր գործունեության ընթացքում իրականացնում է գործառնություններ փոխկապակցված կողմերի հետ: Նշված գործառնությունները հիմնականում իրականացվում են շուկայական պայմաններով: Գործող շուկայի բացակայության դեպքում Կազմակերպությունը կատարում է դատողություններ գործառնությունների շուկայական կամ ոչ շուկայական բնույթի վերաբերյալ: Դատողությունները հիմնվում են այլ հաճախորդների հետ նմանատիպ գործառնությունների, ինչպես նաև արդյունավետ դրույքների վերլուծությունների վրա:

Ֆինանսական վարձակալության □ծով ստացվելիք □ումարների արժեզրկումից պահուստներ

Կազմակերպությունը գնահատում է խնդրահարույց ֆինանսական վարձակալություն գծով ստացվելիք գումարները յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի համար` պարզելու համար, թե արդյոք անհրաժեշտ է արժեզրկման պահուստ ձևավորել ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Մասնավորապես, ղեկավարության դատողությունն անհրաժեշտ է ապագա դրամական հոսքերի գումարը և պարբերականությունը գնահատելու համար, երբ անհրաժեշտ է պահանջվող պահուստի չափը որոշել: Նման գնահատումները հիմնված են որոշ գործոնների շուրջ ենթադրությունների վրա և ներկա արդյունքները կարող են տարբեր լինել` հանգեցնելով պահուստում հետագա փոփոխությունների:

Նշանակալի ֆինանսական վարձակալություն գծով ստացվելիք գումարների համար անհատական ստեղծված հատուկ պահուստներից բացի, Կազմակերպությունը նաև ստեղծում է արժեզրկման խմբային պահուստներ, այն ռիսկերի գծով, որոնք չնայած որ անհատապես չեն գնահատվել, սակայն պարունակում են չվճարման ավելի մեծ ռիսկ, քան սկզբնապես որոշվել էր: Սա հաշվի է առնում այնպիսի գործոնների ազդեցությունը, ինչպիսիք են վատթարացումը երկրի ռիսկում, արդյունաբերության մեջ և տեխնոլոգիական հնացումը, ինչպես նաև բացահայտված կառուցվածքային թուլությունները կամ դրամական հոսքերի նվազումները:

Հարկային օրենսդրություն

ՀՀ հարկային օրենսդրությունը ենթակա է տարակարծիք մեկնաբանությունների: Տես 21 ծանոթագրությունը:

6 Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ և ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	**931,394**	649,309
Ֆինանսական կազմակերպությունների հաշիվներ	**88,490**	16,768
Այլ տոկոսային եկամուտներ	**18,697**	12,676
Արժեզրկված ակտիվների գծով հաշվեգրված տոկոսներ	**36,355**	32,215
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	**1,074,936**	710,968

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Ֆինանսական կազմակերպությունների հաշիվներ	**319,975**	224,966
Այլ տոկոսային ծախսեր	**-**	642
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	**319,975**	225,608

7 Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Հաշվարկային գործառնություններ/փոխանցումներ	**2,707**	2,875
Սպասարկման գծով վճարներ	**6,152**	15,569
Երաշխիքներ	**-**	905
Այլ ծախսեր	**342**	1,170
Ընդամենը կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	**9,201**	20,519

8 Զուտ առևտրային վնաս

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ վնաս	**(7,200)**	(2,918)
Ընդամենը զուտ առևտրային եկամուտ	**(7,200)**	(2,918)

9 Այլ եկամուտներ

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Հիմնական միջոցների վաճառքից եկամուտ	**-**	368
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներից եկամուտ	**7,695**	25,568
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	**12,459**	6,054
Ոչ առևտրային ակտիվների արտարժույթի փոխարկումից զուտ եկամուտ	**38,277**	6,589
Ֆինանսական վարձակալության առարկայի իրացումից եկամուտ	**11,188**	8,608
Այլ եկամուտ	**37,351**	36,902
Ընդամենը այլ եկամուտներ	**106,970**	84,089

10 Վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին (ծանոթագրություն 15)	**65,554**	40,585
Այլ ակտիվներ (ծանոթագրություն 17)	**98**	-
Ընդամենը վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս	**65,652**	40,585

11 Անձնակազմի գծով ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Աշխատավարձ	**189,839**	157,049
Սոցիալական ապահովագրության վճարներ	**11,713**	9,912
Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր	**201,552**	166,961

12 Այլ ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Նյութական ակտիվների վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	**637**	2,252
Գովազդի ծախսեր	**7,543**	6,270
Գործուղման ծախսեր	**32**	923
Կապի և հաղորդակցման միջոցների գծով ծախսեր	**59**	103
Վարձակալության գծով ծախսեր	**2,258**	1,075
Հարկեր, (բացառությամբ շահութահարկի) և տուրքեր	**40,677**	47,812
Խորհրդատվական և այլ ծառայությունների գծով ծախսեր	**4,000**	3,917
Ներկայացուցչական ծախսեր	**188**	580
Գրասենյակային ծախսեր	**532**	699
Վճարված տուգանքներ	**194**	300
Ապահովագրության ծախսեր	**3,712**	3,785
Ֆինանսական հաշտարարին վճարներ	**3,970**	60
Այլ ծախսեր	**4,362**	552
Ընդամենը այլ ծախսեր	**68,164**	68,328

13 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Ընթացիկ հարկ	**98,731**	43,541
Նախորդ տարիների շահութահարկի ճշգրտում	**159**	286
Հետաձգված հարկ	**(1,305)**	12,643
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	**97,585**	56,470

Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկի դրույքաչափը կազմում է 20% (2008թ.՝ 20%): ՀՀ հարկային օրենսդրության և ՖՀՄՍ-ի միջև եղած տարբերությունը մի շարք ակտիվների և պարտավորությունների գծով առաջացնում է ժամանակավոր տարբերություններ ֆինանսական հաշվետվությունների կազման նպատակներով դրանց հաշվեկշռային արժեքների և հարկման բազայի միջև: Հետաձգված շահութահարկի գումարը հաշվարկվում է 20% հիմնական դրույքաչափը կիրառելով:

Ստորև ներկայացվում է շահութահարկի գծով ծախսի և հաշվապահական շահույթի միջև փոխկապակցվածությունը.

Հազար ՀՀ դրամ	2009	Արդյունավետ դրույքաչափ (%)	2008	Արդյունավետ դրույքաչափ (%)
Շահույթ մինչև հարկումը	**512,793**		278,036	
Շահութահարկ՝ 20% դրույքաչափով	**102,559**	**20**	55,607	20
Չնվազեցվող ծախսեր	**2,522**	**0.5**	1,894	0.7
Դրական փոխարժեքային տարբերություն	**(7,655)**	**(1.5)**	(1,317)	(0.5)
Նախորդ տարիների շահութահարկի ճշգրտում	**159**	**-**	286	0.1
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	**97,585**	**19**	56,470	20.3

Ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետաձգված հարկի հաշվարկ.

Հազար ՀՀ դրամ	2008	Ֆինանսական արդյունքներով ճանաչված	**2009**
Այլ պարտավորություններ	**1,861**	410	**2,271**
Ակտիվներին վերաբերվող շնորհներ	**2,674**	(1,539)	**1,135**
Արժեզրկումից կորուստներ և այլ պահուստների գծով ծախսեր	-	1,058	**1,058**
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	**4,535**	(71)	**4,464**
Վերականգնած եկամուտների գծով	**-**	(3,061)	**(3,061)**
Արժեզրկումից կորուստներ և այլ պահուստների գծով ծախսեր	**(9,567)**	4,437	**(5,130)**
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	**(9,567)**	1,376	**(8,191)**
Զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություն	**(5,032)**	1,305	**(3,727)**

Հազար ՀՀ դրամ	2007	Ֆինանսական արդյունքներով ճանաչված	**2008**
Այլ պարտավորություններ	1,365	496	**1,861**
Ակտիվներին վերաբերվող շնորհներ	7,787	(5,113)	**2,674**
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	9,152	(4,617)	**4,535**
Արժեզրկումից կորուստներ և այլ պահուստների գծով ծախսեր	(1,541)	(8,026)	**(9,567)**
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(1,541)	(8,026)	**(9,567)**
Զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություն	7,611	(12,643)	**(5,032)**

14 Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	**2009**	2008
Կազմակերպության ընթացիկ հաշիվներ	**113,149**	208,336
Դրամական հոսքերում ներառված ավանդներ բանկերում	**1,864,205**	606,797
Ներառվում է դրամական միջոցների հոսքեր մասին հաշվետվությունում	**1,977,354**	815,133
Ավանդներ բանկերում	**284,103**	-
Ընդամենը պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**2,261,457**	815,133

15 Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ

Հազար ՀՀ դրամ	**2009**	2008
Ֆինանսական վարձակալության գծով համախառն ներդրումներ		
Մինչև 1 տարի	**2,485,458**	2,186,667
1-5 տարի	**4,211,476**	4,044,695
	6,696,934	6,231,362
Ֆինանսական վարձակալության գծով չվաստակած ապագա ֆինանսական եկամուտ	**(1,516,142)**	(1,580,090)
Ֆինանսական վարձակալության գծով զուտ ներդրումներ	**5,180,792**	4,651,272
Արժեզրկումից պահուստներ ֆինանսական վարձակալության գծով	**(138,513)**	(80,208)
Ընդամենը ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	**5,042,279**	4,571,064

Ֆինանսական վարձակալության գծով ենթադրվող տոկոսադրույքը կազմում է 18,4% (2008թ.՝ 18,1%):

31.12.09թ. դրությամբ Կազմակերպությունն ունի կենտրոնացում ֆինանսական վարձակալության գծով 1,374,652 հազար դրամ (ֆինանսական վարձակալության պորտֆելի զուտ ներդրումների 27%-ը) ընդհանուր գումարով, տրամադրված թվով տաս հաճախորդների (2008թ.՝ 1,114,291 հազար դրամ կամ ֆինանսական վարձակալության պորտֆելի զուտ ներդրումների 24%-ը, տրամադրված թվով տաս հաճախորդների): Նշված գումարների գծով արժեզրկումից պահուստները կազմում են 13,746 հազար դրամ (2008թ.՝ 20,891 հազար դրամ):

Ֆինանսական վարձակալության գծով արժեզրկման պահուստի շարժն ըստ դասերի հետևյալն է.

								2009
Հազար ՀՀ դրամ	Արդյունաբերություն	Գյուղատնտեսություն	Շինարարություն	Առևտուր	Տրանսպորտ	Ծառայություններ	Այլ	**Ընդամենը**
2009թ. Հունվարի 1 դրությամբ	**27,954**	**1,810**	**1,994**	**8,017**	**36,010**	**3,386**	**1,037**	**80,208**
Տարվա ծախս/ (հակադարձում)	**(19,463)**	**567**	**10,658**	**9,942**	**60,914**	**1,460**	**1,476**	**65,554**
Դուրսգրում	**-**	**(2,293)**	**-**	**(3,907)**	**-**	**-**	**(1,816)**	**(8,016)**
Վերադարձ	**-**	**760**	**-**	**-**	**7**	**-**	**-**	**767**
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**8,491**	**844**	**12,652**	**14,052**	**96,931**	**4,846**	**697**	**138,513**
Անհատական արժեզրկում	**-**	**-**	**9,286**	**5,414**	**74,631**	**-**	**-**	**89,331**
Խմբային արժեզրկում	**8,491**	**844**	**3,366**	**8,638**	**22,300**	**4,846**	**697**	**49,182**
	8,491	**844**	**12,652**	**14,052**	**96,931**	**4,846**	**697**	**138,513**
Անհատապես արժեզրկված վարկերի համախառն գումար (մինչև անհատապես գնահատված արժեզրկման պահուստներով զտելը)	**-**	**-**	**22,408**	**16,073**	**224,179**	**-**	**-**	**262,660**

								2008
Հազար ՀՀ դրամ	Արդյունաբերություն	Գյուղատնտեսություն	Շինարարություն	Առևտուր	Տրանսպորտ	Ծառայություններ	Այլ	Ընդամենը
2008թ. Հունվարի 1 դրությամբ	7,727	581	595	5,035	10,715	1,515	553	26,721
Տարվա ծախս	8,148	406	1,399	2,982	25,295	1,871	484	40,585
Դուրսգրում	-	(800)	-	-	-	-	-	(800)
Վերադարձ	12,079	1,623	-	-	-	-	-	13,702
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	27,954	1,810	1,994	8,017	36,010	3,386	1,037	80,208
Անհատական արժեզրկում	20,043	-	-	-	15,984	-	-	36,027
Խմբային արժեզրկում	7,911	1,810	1,994	8,017	20,026	3,386	1,037	44,181
	27,954	1,810	1,994	8,017	36,010	3,386	1,037	80,208
Անհատապես արժեզրկված վարկերի համախառն գումար (մինչև անհատապես գնահատված արժեզրկման պահուստներով զտելը)	77,406	-	-	-	155,691	-	-	233,097

Ֆինանսական վարձակալության վերլուծությունն ըստ հաճախորդների ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Պետական ձեռնարկություններ	**-**	4,308
Մասնավոր ձեռնարկություններ	**4,858,344**	4,118,664
Ֆիզիկական անձիք	**47,050**	66,993
Անհատ ձեռնարկատերեր	**275,398**	461,307
	5,180,792	4,651,272
Արժեզրկումից պահուստներ ֆինանսական վարձակալության գծով	**(138,513)**	(80,208)
Ընդամենը ֆինանսական վարձակալություններ և փոխատվություններ	**5,042,279**	4,571,064

Ֆիզիկական անձանց տրամադրված ֆինանսական վարձակալությունը ներկայացվում են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Գյուղատնտեսություն	**38,101**	51,334
Ավտոմեքենաների ձեռքբերման	**905**	5,350
Առևտուր	**8,044**	10,309
Ընդամենը ֆիզիկական անձանց տրամադրված ֆինանսական վարձակալություն (համախառն)	**47,050**	66,993

Ինչպես նշված է 23 ծանոթագրությունում, 31.12.09թ. և 31.12.08թ. դրությամբ ֆինանսական վարձակալությունների գնահատված իրական արժեքը մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

Ֆինանսական վարձակալությանը ներհատուկ վարկային, արժութային, իրացվելիության և տոկոսային ռիսկը բացահայտված է 25 ծանոթագրությունում: Տեղեկատվությունը փոխկապակցված անձանց վերաբերյալ բացահայտված է 22 ծանոթագրությունում:

16 Հիմնական միջոցներ

	Սարքավորումներ	Փոխադրա միջոցներ	Գրասենյակային սարքավորում	Ընդամենը
ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ				
2008թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	6,051	8,390	6,235	20,676
Ավելացում	4,195	-	1,479	5,674
Օտարում	-	-	(4,318)	(4,318)
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	10,246	8,390	3,396	22,032
Ավելացում	**499**	**-**	**545**	**1,044**
Օտարում	**(2,138)**	**-**	**(424)**	**(2,562)**
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**8,607**	**8,390**	**3,517**	**20,514**
ԿՈՒՏԱԿՎԱԾ ՄԱՇՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ				
2008թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	5,517	2,482	4,836	12,835
Հատկացումներ	2,743	1,683	1,164	5,590
Օտարում	-	-	(4,099)	(4,099)
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	8,260	4,165	1,901	14,326
Հատկացումներ	**2,205**	**1,678**	**676**	**4,559**
Օտարում	**(2,138)**	**-**	**(414)**	**(2,552)**
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**8,327**	**5,843**	**2,163**	**16,333**

	Սարքա-վորումներ	Փոխադրա միջոցներ	Գրասեն-յակային սարքավորում	Ընդամենը
ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ				
Հաշվեկշռային արժեք 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**280**	**2,547**	**1,354**	**4,181**
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**1,986**	**4,225**	**1,495**	**7,706**

Ամբողջությամբ մաշված ակտիվներ

31 դեկտեմբեր 2009թ. դրությամբ հիմնական միջոցների ցանկում ներառված ամբողջությամբ մաշված ակտիվների արժեքը կազմում է 9,158 հազար դրամ (2008թ. 6,997 հազար դրամ):

17 Այլ ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Կանխավճարներ ֆինանսական վարձակալության նպատակով ձեռք բերվելիք ակտիվների գծով	**282,865**	281,233
Կանխավճարներ և այլ դեբիտորներ	**18,961**	30,189
Չամորտիզացված ապահովագրավճարներ	**3,452**	3,265
Ստացվելիք գումարներ	**8,277**	6,016
Պահեստ	**493**	31
Ընդամենը այլ ակտիվներ	**314,048**	320,734

Այլ ակտիվների գծով արժեզրկման կորուստների պահուստի շարժը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	Ընդամենը
01 հունվար 2009	**-**
Տարվա ծախս	98
Դուրսգրում	(98)
31 դեկտեմբեր 2009	**-**

18 Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Վարկեր բանկերից	**4,541,362**	3,068,527
Վարկեր միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	**769,384**	727,661
Ընդամենը պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**5,310,746**	3,796,188

Բանկերից վարկերը ներառում են Վերակառուցման և Զարգացման Եվրոպական Բանկից և «ԱԿԲԱ-Կրեդիտ Ագրիկոլ Բանկ» ՓԲԸ-ից ստացված վարկերը:

Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից վարկերը ներառում են Կրեդիտ Սյուիս Մայքրոֆայնենս հիմնադրամից ստացված վարկերը:

Վերակառուցման և Զարգացման Եվրոպական Բանկից ներգրաված 8.0 մլն դոլարի վարկն ունի փոփոխական տոկոսադրույք, մնացած բոլոր վարկերը և փոխատվությունները ունեն հաստատուն տոկոսադրույքներ:

Հաշվետու ժամականաշրջանում Կազմակերպությունը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2008՝ նույնպես):

19 Այլ պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Վճարվելիք գումարներ	**13,222**	10,284
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	**5,673**	13,368
Պարտավորություն անձնակազմի նկատմամբ	**9,354**	7,346
Այլ պարտավորություններ	**107,345**	173,508
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	**135,594**	204,506

Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	**13,368**	38,936
Եկամտի ճանաչում	**(7,695)**	(25,568)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**5,673**	13,368

20 Սեփական կապիտալ

2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության գրանցված և ամբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալը կազմում էր 1,175,215 հազ. դրամ: Համաձայն Կազմակերպության կանոնադրության, բաժնետիրական կապիտալը կազմված է թվով 200 բաժնետոմսերից՝ յուրաքանչյուրը 5,876,076 դրամ անվանական արժեքով:

2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության բաժնետերերն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2009		2008	
	Վճարված բաժնետիրական կապիտալ	**Բաժնեմասը վճարված կապիտալում**	Վճարված բաժնետիրական կապիտալ	Բաժնեմասը վճարված կապիտալում
«ԱԳԲԱ Կրեդիտ Ագրիկոլ Կազմակերպություն» ՓԲԸ	**634,616**	**54**	634,616	54
Կրեդիտ Ագրիկոլ Լիզինգ ԲԸ	**446,582**	**38**	446,582	38
Ստեփան Գիշյան	**94,017**	**8**	94,017	8
	1,175,215	**100**	1,175,215	100

2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության կողմից հետ գնված բաժնետոմսեր չեն եղել:

Սովորական բաժնետոմսերի բաժնետերերը իրավունք ունեն ստանալու շահաբաժին և մեկ ձայնի իրավունք Կազմակերպության տարեկան և ընդհանուր ժողովներում:

2008թ. Կազմակերպությունը ավելացրել է բաժնետիրական կապիտալը 587,607 հազար դրամ գումարով:

2009թ. ընթացքում Կազմակերպությունը շահաբաժիններ չի վճարել:

Բաշխման ենթակա Կազմակերպության պահուստները սահմանափակվում են կուտակված շահույթով՝ հաշվարկված համաձայն ՀՀ օրենսդրության: Բաշխման ոչ ենթակա միջոցները ներկայացված են գլխավոր պահուստով, որը ստեղծված է համաձայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների՝ ընդհանուր ֆինանսական ռիսկերը, ներառյալ հնարավոր կորուստները և այլ չնախատեսված ռիսկերը և ծախսերը փոխհատուցելու նպատակով: Պահուստը ստեղծվել է համաձայն Կազմակերպության կանոնադրության, որը նախատեսում է պահուստի ստեղծում այդ նպատակների համար ոչ պակաս, քան հաշվապահական հաշվառման հաշիվներում արտացոլված բաժնետիրական կապիտալի 15 %-ի չափով:

21 Պայմանական պարտավորություններ

Իրավական և հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը կարգավորող օրենսդրական դաշտը աչքի է ընկնում հաճախակի կատարվող փոփոխություններով և լրացումներով: Վերջիններս երբեմն հստակ չեն, հակասական են և պահանջում են մեկնաբանություններ: Շատ դեպքերում, այս կամ այն հարցում տարբեր հարկային և իրավասու մարմիններ ունեն տարբեր մեկնաբանություններ:

Ղեկավարությունը համոզված է, որ Կազմակերպությունն իր գործունեությունը ծավալում է օրենսդրությամբ նախատեսված պահանջների շրջանակներում, և ամբողջությամբ կատարել է իր հարկային պարտավորությունները:

31 դեկտեմբեր 2009թ. դրությամբ Կազմակերպության նկատմամբ չի եղել որևէ դատական հայց: Հետևաբար Կազմակերպության կողմից իրավական և հարկային պարտավորությունների գծով համապատասխան պահուստավորումներ չեն կատարվել:

Պարտավորություններ □ործառնական վարձակալության □ծով – կազմակերպությունը որպես վարձակալող

Կազմակերպությունն իր գործունեությունն ապահովելու նպատակով կնքում է առևտրային վարձակալության պայմանագրեր շենք և տարածքներ վարձակալելու նպատակով:

Չեղյալ չհայտարարվող գործառնական վարձակալության գծով վճարվելիք ապագա ընդհանուր նվազագույն վարձավճարների կառուցվածքը հետևյալն է.

Յազար ՅՅ դրամ	2009	2008
Մինչև 1 տարի	**2,760**	2,744
1-5 տարի	**8,087**	10,831

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Մինչև 1 տարի	**2,760**	2,744
5 տարուց ավելի	**-**	13
Ընդամենը պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով	**10,847**	13,588

Ապահովա□րություն

Կազմակերպությունն ունի բանկային ռիսկերի համապարփակ, էլեկտրոնային և համակարգչային հանցագործության ապահովագրություն:

22 Գործարքներ փոխկապակցված կողմերի հետ

Համաձայն ՀՀՄՍ 24 «Փոխկապակցված կողմերի բացահայտում» կողմերը համարվում են կապակցված, եթե նրանցից մեկը կարող է վերահսկել մյուսին կամ նշանակալի ազդեցություն ունենալ մյուսի վրա՝ ֆինանսական և գործառնական որոշումներ կայացնելիս: Ներկայացվող հաշվետվությունների առումով Կազմակերպության կապակցված կողմերն են՝ նրա բաժնետերերը, ղեկավար անձնակազմի անդամները, ինչպես նաև նրանց հետ կապակցված անձիք և նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունները:

Կազմակերպության մայր բանկ և վերջնական վերահսկող է հանդիսանում «ԱԳԲԱ Կրեդիտ Ագրիկոլ Բանկ» ՓԲԸ-ը:

Կազմակերպությունն իր գործունեության ընթացքում ներգրավված է լինում կապակցված կողմերի հետ մի շարք գործարքներում: Այդ գործարքները ներառում են վարկերը, ավանդները և այլն: Նշված գործարքները իրականացվել են՝ շուկայում գործող պայմաններից և տոկոսադրույքներից ելնելով:

Գործարքների ծավալները, մնացորդները տարվա վերջի դրությամբ և տարվա եկամուտ և ծախսերը հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
	Բաժնետերեր	Բաժնետերեր
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ		
Ֆինանսական վարձակալության մնացորդը 1 հունվարի դրությամբ, համախառն	**-**	29,163
Տարվա ընթացքում մարումներ	**-**	(29,163)
Ֆինանսական վարձակալության մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ, համախառն	**-**	-
Արժեզրկումից պահուստ	**-**	-
Մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ	**-**	-
Տոկոսային եկամուտ ֆինանսական վարձակալության գծով	**-**	1,554
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ		
Հունվարի 1-ի դրությամբ	**815,133**	453,299
Աճ	**26,116,968**	12,790,099
Նվազում	**(24,670,644)**	(12,428,265)
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**2,261,457**	815,133
Տոկոսային եկամուտ	**91,919**	16,768

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
	Բաժնետերեր	Բաժնետերեր
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ		
Հունվարի 1-ի դրությամբ	**1,838,553**	2,037,103
Աճ	**132,125**	581,199
Նվազում	**(469,334)**	(779,749)
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**1,501,344**	1,838,553
Տոկոսային ծախսեր	**132,135**	169,873
Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն		
Միջնորդավճարների գծով ծախսեր	**7,859**	19,349
Արտարժույթի առք ու վաճառքի գծով ծախսեր	**7,200**	2,918
Գործառնական վարձակալության գծով վճարներ	**2,258**	1,075

Բոլոր գործարքները և մնացորդները վերաբերում են Կազմակերպության մայր բանկին: Ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Աշխատավարձ և այլ կարճաժամկետ վճարումներ	**147,184**	112,436
Հատկացումներ կենսաթոշակային հիմնադրամին	**12,433**	6,294
Ընդամենը ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումներ	**159,617**	118,730

23 Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

Կազմակերպության հաշվեկշռում իրական արժեքով չարտացոլված ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը մոտավորապես հավասար է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

Հազար ՀՀ դրամ	2009		2008	
	Հաշվեկշռային արժեք	**Իրական արժեք**	**Հաշվեկշռային արժեք**	**Իրական արժեք**
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**2,261,457**	**2,261,457**	815,133	815,133
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	**5,042,279**	**5,042,279**	4,571,064	4,571,064
Այլ ակտիվներ	**282,865**	**282,865**	281,233	281,233
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**5,310,746**	**5,310,746**	3,796,188	3,796,188

Պահանջներ և պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Մեկ ամիս մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների համար, հաշվեկշռային արժեքը մոտավոր արտացոլում է իրական արժեքը, քանի որ այս ֆինանսական գործիքների մարման ժամկետները բավականին կարճ են: Մեկ ամսից

ավելի մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը սահմանվում է ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից ելնելով և զեղչվում է տարվա վերջի դրությամբ գործող համապատասխան տոկոսադրույքներով, որոնք հիմնականում համընկնում են գործող տոկոսադրույքներին:

Ֆինանսական վարձակալության □ծով ստացվելիք □ումարներ

Այն միջոցների գնահատված իրական արժեքները, որոնք ունեն ֆիքսված տոկոսադրույք, սահմանվում են ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք զեղչվում են նման վարկային ռիսկ և մարման ժամկետ ունեցող գործիքների ընթացիկ տոկոսադրույքներով: Կիրառվելիք տոկոսադրույքերը կախված են հաճախորդի վարկային ռիսկից և տատանվում են 15% մինչև 24% տարեկան: (2008թ.` 16% մինչև 22% տարեկան):

24 Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետային վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է ակտիվները և պարտավորություններն ըստ սպասվելիք մարման ժամկետների: Կազմակերպության չզեղչված պայմանագրային պարտավորությունների մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 25.3-ում:

Հազար ՀՀ դրամ 2009

	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթա-հանրա-գումար	1-ից 5 տարի	12 ամսից ավելի, ենթա-հանրա-գումար	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ							
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**173,149**	**1,804,205**	**284,103**	**2,261,457**	**-**	**-**	**2,261,457**
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	**226,199**	**271,228**	**1,419,501**	**1,916,928**	**3,125,351**	**3,125,351**	**5,042,279**
Այլ ակտիվներ	**125,362**	**137,328**	**20,175**	**282,865**	**-**	**-**	**282,865**
	524,710	**2,212,761**	**1,723,779**	**4,461,250**	**3,125,351**	**3,125,351**	**7,586,601**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ							
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**-**	**160,920**	**2,234,675**	**2,395,595**	**2,915,151**	**2,915,151**	**5,310,746**
		160,920	**2,234,675**	**2,395,595**	**2,915,151**	**2,915,151**	**5,310,746**
Զուտ Դիրք	**524,710**	**2,051,841**	**(510,896)**	**2,065,655**	**210,200**	**210,200**	**2,275,855**
Կուտակված ճեղքվածք	**524,710**	**2,576,551**	**2,065,655**		**2,275,855**		

Հազար ՀՀ դրամ 2008

	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթա-հանրա-գումար	1-ից 5 տարի	12 ամսից ավելի, ենթա-հանրա-գումար	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ							
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	661,643	153,490	-	**815,133**	-	**-**	**815,133**
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	444,604	200,795	906,604	**1,552,003**	3,019,061	**3,019,061**	**4,571,064**

Հազար ՀՀ դրամ	2008						
	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	**1-ից 3 ամիս**	**3-ից 12 ամիս**	**Մինչև 12 ամիս, ենթա-հանրա-գումար**	**1-ից 5 տարի**	**12 ամսից ավելի, ենթա-հանրա-գումար**	**Ընդամենը**
ԱԿՏԻՎՆԵՐ							
Այլ ակտիվներ	24,100	175,127	82,006	**281,233**	-	-	**281,233**
	1,130,347	529,412	988,610	**2,648,369**	3,019,061	**3,019,061**	**5,667,430**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ							
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	339,928	567,599	**907,527**	2,888,661	**2,888,661**	**3,796,188**
	-	339,928	567,599	**907,527**	2,888,661	**2,888,661**	**3,796,188**
Զուտ Դիրք	1,130,347	189,484	421,011	**1,740,842**	130,400	**130,400**	1,871,242
Կուտակված ճեղքվածք	1,130,347	1,319,831	1,740,842		1,871,242		

25 Ռիսկի կառավարում

Կազմակերպության գործունեությանը բնորոշ է ֆինանսական ռիսկերի բազմազանություն և այդ գործունեությունը ենթադրում է ռիսկերի որոշակի աստիճանի և համադրությունների վերլուծություն, գնահատում, ընդունում և կառավարում: Ռիսկի կրումը ֆինանսական գործունեության անբաժանելի մասն է, և գործառնական ռիսկերը գործունեության անխուսափելի հետևանքն են: Այդուհանդերձ, Կազմակերպության նպատակն է հասնել ռիսկերի և օգուտների միջև համապատասխան հավասարակշռության և նվազագույնի հասցնել Կազմակերպության ֆինանսական վիճակի վրա անցանկալի ազդեցությունները:

Կազմակերպության ռիսկի կառավարման քաղաքականության նպատակն է ախտորոշել և վերլուծել ռիսկերը, սահմանել ռիսկի համապատասխան սահմանաչափեր և հսկողություն, և արժանահավատ և ճորացված տեղեկատվական համակարգերի միջոցով վերահսկել ռիսկերը և սահմանաչափերի պահպանումը: Կազմակերպությունը պարբերաբար վերանայում է ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը և համակարգերը՝ շուկայում, ապրանքներում փոփոխությունները արտացոլելու և լավագույն փորձին հետևելու համար:

Ռիսկերի կառավարումն իրականացվում է Ղեկավարության կողմից ըստ Կազմակերպության Տնօրենների Խորհրդի հաստատած քաղաքականության: Ղեկավարության կողմից ախտորոշվում, գնահատվում և հեջավորվում են ֆինանսական ռիսկերը Կազմակերպության գործառնական միավորների հետ սերտ համագործակցության միջոցով: Կազմակերպության Խորհուրդը տրամադրում է սկզբունքներ ռիսկի ամբողջական կառավարման համար, ինչպես նաև քաղաքականություն՝ հատուկ բնագավառների վերաբերյալ, ինչպիսիք են փոխարժեքային ռիսկը, տոկոսադրույքի ռիսկը, վարկային ռիսկը: Որպես ապահովում ներքին հսկողության հանձնաժողովը պատասխանատու է ռիսկի կառավարման անկախ գնահատման և հսկողության ընդհանուր միջավայրի համար:

Կարևորագույն ռիսկերն են վարկային ռիսկը, իրացվելիության ռիսկը, շուկայական ռիսկը և այլ գործառնական ռիսկը: Շուկայական ռիսկը ներառում է փոխարժեքների, տոկոսադրույքների և այլ գնային ռիսկերը:

25.1 Վարկային ռիսկ

Կազմակերպության գործունեությունը ենթարկվում է վարկային ռիսկի՝ կապված վարկառուի կողմից պարտավորության չկատարելու հետ, որը Կազմակերպությանը

կորուստներ կարող է պատճառել: Վարկային ռիսկը Կազմակերպության կարևորագույն ռիսկն է, այդ պատճառով էլ Կազմակերպությունն այն առանձնակի ուշադրությամբ է վերահսկում: Վարկային ռիսկը կապված է հիմնականում վարկային գործառնությունների հետ, որոնք Կազմակերպության ակտիվների պորտֆելի մեջ ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներն են: Վարկային ռիսկի կառավարումը և վերահսկողությունը իրականացվում է Կազմակերպության վարկային ռիսկի կառավարման խմբի կողմից և հաշվետվությունները պարբերաբար ներկայացվում են Կազմակերպության Խորհրդին:

25.1.1 Վարկային ռիսկի առավելագույն չափը՝ առանց երաշխիքի կամ այլ վարկային ապահովման

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է 2009 և 2008թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության՝ վարկային ռիսկի ենթարկվելու վատագույն տարբերակը՝ առանց ապահովվածությունը հաշվի առնելու: Հաշվեկշռային ակտիվների համար վարկային ռիսկերը հիմնված են հաշվեկշռային զուտ արժեքների վրա:

Յազար ՅՅ դրամ	Ծան.	Յամախառն առավելագույն ռիսկի չափ 2009թ. դեկտմբերի 31-ի դրությամբ	Յամախառն առավելագույն ռիսկի չափ 2008թ. դեկտմբերի 31-ի դրությամբ
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	14	**2,261,457**	815,133
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	15	**5,042,279**	4,571,064
Այլ ակտիվներ	17	**282,865**	281,233
Ընդամենը վարկային ռիսկ		**7,586,601**	5,667,430

25.1.2 Վարկային ռիսկի առավելագույն չափի կենտրոնացումներ

Աշխարհա□րական սե□մենտներ

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության վարկային ռիսկերի կենտրոնացումները հաշվեկշռային արժեքներով՝ դասակարգված ըստ աշխարհագրական սեգմենտների.

Յազար ՅՅ դրամ	**2009**			
	ՅՅ	**ՏՅԶԿ**	**Ոչ ՏՅԶԿ երկրներ**	**Ընդամենը**
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	2,261,457	-	-	2,261,457
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	5,042,279	-	-	5,042,279
Այլ ակտիվներ	18,151	-	264,714	282,865
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**7,321,887**	**-**	**264,714**	**7,586,601**
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**5,424,772**	**197,055**	**45,603**	**5,667,430**

Ակտիվները դասակարգվում են, հիմք ընդունելով այն երկիրը, որտեղ գործընկեր կողմը գրանցված է:

Արդյունաբերության ճյուղեր

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության՝ վարկային ռիսկերի կենտրոնացումները հաշվեկշռային արժեքներով՝ դասակարգված ըստ արդյունաբերության ճյուղերի.

Հազար ՀՀ դրամ	**Ֆինանսա-կան կազմակեր-պություններ**	**Արդյունա-բերություն**	**Գյուղա-տնտե-սություն**	**Տրանս-պորտ**	**Շինա-րարու-թյուն**	**Ծառա-յություն-ներ**	**Առևտուր**	**Առող-ջապա-հութ-յուն**	**Այլ**	**Ընդամենը**
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպություններ ի նկատմամբ	**2,261,457**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**2,261,457**
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	**-**	**840,585**	**83,585**	**2,357,269**	**353,593**	**479,765**	**865,796**	**53,168**	**8,518**	**5,042,279**
Այլ ակտիվներ	**-**	**150,530**	**-**	**-**	**125,345**	**-**	**-**	**6,990**	**-**	**282,865**
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**2,261,457**	**991,115**	**83,585**	**2,357,269**	**478,938**	**479,765**	**865,796**	**60,158**	**8,518**	**7,586,601**
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	815,133	868,553	100,926	2,158,255	199,384	338,604	1,082,919	70,829	32,827	5,667,430

25.1.3 Ռիսկի սահմանաչափերի վերահսկողություն և զսպողական քաղաքականություն

Կազմակերպությունը կարգավորում է վարկային ռիսկի մակարդակները՝ մեկ փոխառուի կամ փոխառուների խմբի, ինչպես նաև վարկավորման ճյուղային կամ աշխարհագրական սեգմենտների գծով ընդունելի ռիսկի գումարների սահմանաչափեր սահմանելով:

Նման ռիսկերը պարբերաբար վերահսկվում են և դրանց կառավարումը ենթակա է վերանայման տարեկան կամ ավելի հաճախակի կտրվածքով: Ըստ ապրանքների, արդյունեբերության ճյուղերի և երկրների վարկային ռիսկի սահմանաչափերը հաստատվում են Կազմակերպության Խորհրդի կողմից:

Վարկային ռիսկը նաև կառավարվում է վարկառուների և պոտենցիալ վարկառուների՝ մայր գումարի և տոկոսների վճարման կարողությունը պարբերաբար վերլուծելով և անհրաժեշտության դեպքում վարկի տրամադրման սահմանաչափերը փոխելով:

Ստորև ներկայացված են հատուկ իսկողության և զսպողական մի քանի այլ միջոցներ:

Գրավ

Կազմակերպությունը կիրառում է բազմաթիվ միջոցներ վարկային ռիսկը զսպելու համար: Համընդհանուր գործելակերպ է հանդիսանում և հիմնական միջոցներից մեկն է համարվում տրամադրված դրամական միջոցների դիմաց գրավ վերցնելը: Կազմակերպությունը կանոններ է սահմանում գրավի հատուկ տեսակների ընդունելի լինելու կամ ռիսկերի զսպման վերաբերյալ: Վարկերի և ֆինանսական վարձակալության համար գրավի հիմնական տեսակներն են.

- Հիպոթեքային պայմանագրերով գրավադրվող անշարժ գույքը,
- Կազմակերպությունների գործառնական ակտիվները՝ շենքերը, պաշարները, հիմնական միջոցներ:
- Երաշխիքներ:

Կորպորատիվ կազմակերպությունների երկարաժամկետ ֆինանսավորումը և վարկավորումը հիմնականում ապահովվում են: Ի լրումն, վարկային կորուստը նվազագույնի հասցնելու համար Կազմակերպությունը փոխառուից լրացուցիչ երաշխիքներ է պահանջում, հենց որ համապատասխան ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների և փոխատվությունների արժեզրկման հատկանիշներ են նկատվում:

Վարկեր և ֆինանսական վարձակալությունից տարբեր ֆինանսական ակտիվներ ապահովող գրավները որոշվում են ֆինանսական գործիքի բնույթով:

Ֆինանսական վարձակալության պորտֆելի վերլուծությունն ըստ ապահովվածության հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Անշարժ գույք	**974,949**	417,547
Շարժական գույք	**844,106**	571,219
Կազմակերպությունների և ֆիզ անձանց երաշխիքներ	**3,361,737**	3,662,506
Ընդամենը ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ (համախառն)	**5,180,792**	4,651,272

Ֆինանսական վարձակալության գծով կանխավճարների վերլուծությունն ըստ ապահովվածության հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Անշարժ գույք	**85,045**	66,000
Շարժական գույք	**173,338**	86,000
Կազմակերպությունների և ֆիզ անձանց երաշխիքներ	**24,482**	129,233
Ընդամենը ֆինանսական վարձակալության գծով կանխավճարներ	**282,865**	281,233

25.1.4 Արժեզրկում և պահուստավորման քաղաքականություն

Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների արժեզրկման գնահատման հիմնական հատկանիշներն են մայր գումարի կամ տոկոսների վճարումների

90 օրից ավել ուշացումները, վարկառուների դրամական հոսքերի հետ կապված դժվարությունները, վարկային ռեյտինգների նվազումները, պայմանագրերի նախնական պայմանների խախտումները: Կազմակերպությունը արժեզրկման գնահատումը կատարում է անհատապես և խմբային եղանակով:

Արժեզրկման անհատական □նահատում

Կազմակերպությունը որոշում է յուրաքանչյուր անհատապես նշանակալի ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարի կամ փոխատվության համապատասխան պահուստի չափը անհատական հիմքով: Պահուստի գումարի որոշման ժամանակ հաշվի առնվող գործոններից են վարկառուի բիզնես ծրագրի վստահելիությունը, ֆինանսական դժվարությունները հաղթահարելու կարողությունը, ծրագրված հասույթները և սպասվող շահաբաժինների վճարումները անվճարունակության դեպքում, այլ ֆինանսական օգնության հնարավորությունը, գրավի իրացվելի արժեքը, սպասվող դրամական հոսքերի ժամկետները: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, եթե չկանխատեսված հանգամանքները չեն պահանջում հատուկ ուշադրություն:

Արժեզրկման խմբային □նահատում

Խմբային գնահատումը կատարվում է ոչ նշանակալի վարկերի գծով (ներառյալ կրեդիտ քարտերը, հիպոթեքները և չապահովված սպառողական վարկերը), ինչպես նաև անհատապես նշանակալի վարկերի և փոխատվությունների գծով, որոնց համար դեռ չկան արժեզրկման ակնհայտ հատկանիշներ: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսվա դրությամբ՝ դասակարգված յուրաքանչյուր խմբի համար առանձին:

Խմբային գնահատումը հաշվի է առնում այն արժեզրկման գումարը, որը հնարավոր է առաջանա պորտֆելում, նույնիսկ եթե անհատական գնահատման մեջ արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն չկա: Արժեզրկման կորուստները գնահատվում են հաշվի առնելով հետևյալ տեղեկատվությնը՝ պորտֆելում կորուստների պատմությունը, ընթացիկ տնտեսական իրավիճակը, կորուստն առաջանալու և անհատապես բացահայտվելու մոտավոր ժամկետը, արժեզրկման դեպքում սպասվող վճարումները:

Չարժեզրկված, ոչ ժամկետանց ֆինանսական վարձակալության □ծով ստացվելիք □ումարներ և փոխատվություններ

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է չարժեզրկված և ոչ ժամկետանց ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների որակը՝ հիմնված կորուստների պատմության վրա:

Հազար ՀՀ դրամ

	2009	2008
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ		
Արդյունաբերություն	-	-
Գյուղատնտեսություն	0.8%	1.6%
Տրանսպորտ	-	-
Շինարարություն	-	-
Ծառայություններ	-	-
Առևտուր	0.5%	-
Այլ	-	

Ժամկետանց, բայց չարժեզրկված վարկեր

Ժամկետանց են համարվում այն ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարները, որոնց գծով առկա են մի քանի օրյա չվճարումներ: Ժամկետանց վարկերի հիմնական մասն արժեզրկված չեն:

Ժամկետանց, բայց չարժեզրկված ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների ժամկետանց օրերի վերլուծությունն ըստ դասերի ներկայացվում է հետևյալ աղյուսակում.

Հազար ՀՀ դրամ					2009
	Մինչև 30 օր	31 –ից 60 օր	61 –ից 90 օր	91 օրից ավել	Ընդամենը
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ					
Պետական ձեռնարկություններ	-	-	-	-	-
Մասնավոր ձեռնարկություններ	-	-	2,446	243	2,689
Ֆիզիկական անձիք	-	-	-	-	-
Անհատ ձեռնարկատերեր	-	-	-	4,085	4,085
Ֆինանսական կազմակերպություններ	-	-	-	-	-
Ընդամենը	-	-	2,446	4,328	6,774

Հազար ՀՀ դրամ					2008
	Մինչև 30 օր	31 –ից 60 օր	61 –ից 90 օր	91 օրից ավել	Ընդամենը
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ					
Պետական ձեռնարկություններ	-	-	-	-	-
Մասնավոր ձեռնարկություններ	42,803	1,111	-	3,915	47,829
Ֆիզիկական անձիք	-	-	-	-	-
Անհատ ձեռնարկատերեր	-	-	-	-	-
Ֆինանսական կազմակերպություններ	-	-	-	-	-
Ընդամենը	42,803	1,111	-	3,915	47,829

2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ժամկետանց ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների գծով գրավների իրական արժեքը կազմում է 51,056 հազար դրամ (2008թ.՝ 397,112 հազար դրամ): Գրավները ներկայացնում են երաշխիքային նամակներ:

Անհատապես արժեզրկվող վարկեր և փոխատվություններ
Մինչև գրավներից առաջացող դրամական հոսքերը հաշվի առնելը համախորդներին տրամադրված անհատապես արժեզրկված Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարները կազմում են 262,660 հազար դրամ (2008թ.՝ 233,097 հազար դրամ): 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության անհատապես արժեզրկված վարկերի գրավների իրական արժեքը կազմում է 1,203,422 հազար դրամ, որից է 1,197,922 հազ. դրամը իրենցից ներկայացնում են երաշխավորություններ, մնացածը գույք (2008թ.՝ 501,881 հազ. դրամ, որից 453,880 հազ. դրամը՝ երաշխավորություններ):

25.2 Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերը կամ իրական արժեքը կտատանվի այնպիսի շուկայական փոփոխականների պատճառով, ինչպիսիք են տոկոսադրույքները և արտարժույթի փոխարժեքները: Կազմակերպությունը տարանջատում է շուկայական ռիսկերը առևտրային և ոչ առևտրային պորտֆելների: Ոչ առևտրային պորտֆելը կառավարվում և վերահսկվում է զգայունության վերլուծությունների օգնությամբ: Արտարժույթների կենտրոնացումներից բացի, Կազմակերպությունը չունի շուկայական ռիսկի զգալի այլ կենտրոնացումներ:

25.2.1 Շուկայական ռիսկ – Ոչ առևտրային

Տոկոսադրույքի ռիսկ
Տոկոսադրույքի ռիսկը ծագում է այն հավանականությունից, որ տոկոսադրույքների փոփոխությունները ուղղակիորեն կազդեն Կազմակերպության ֆինանսական գործիքների հետ կապված դրամական միջոցների հոսքի և նրանց իրական արժեքի վրա: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով, և հեջավորման ռազմավարություն է օգտագործվում դրանք սահմանված շրջանակներում պահելու համար:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս Կազմակերպության ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույքների հնարավոր փոփոխությունների նկատմամբ՝ այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով:

Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույքներում ենթադրվող փոփոխությունների ազդեցությունն է մեկ տարվա զուտ տոկոսային եկամուտի վրա՝ 31.12.09թ. դրությամբ հաշվեկշռում հաշվառվող տատանվող տոկոսադրույքով ոչ առևտրային ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գծով ազդեցությունը:

Հազար ՀՀ դրամ **2009**

Արտարժույթ	**Փոփոխություններ հիմնական տոկոսադրույքներում**	**Զուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն**
ԱՄՆ դոլար	**+1%**	**(12,596)**

Հազար ՀՀ դրամ **2008**

Արտարժույթ	**Փոփոխություններ հիմնական տոկոսադրույքներում**	**Զուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն**
ԱՄՆ դոլար	+1%	(4,033)

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների արժեքը կտատանվի արտարժույթի փոխարժեքներում փոփոխությունների հետևանքով: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս այն արտարժույթները, որոնք կարող են ազդել 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների և դրանց կանխատեսված դրամական հոսքերի վրա: Վերլուծությունը հաշվարկում է արտարժույթի ՀՀ դրամի նկատմամբ հնարավոր տատանումների ազդեցությունը, այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության վրա (կապված արտարժույթի նկատմամբ զգայուն ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխմամբ): Աղյուսակում հանդիպող բացասական արժեքը արտացոլում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում զուտ նվազում, մինչդեռ դրական արժեքը ցույց է տալիս պոտենցիալ զուտ աճ:

Հազար ՀՀ դրամ	**2009**		2008	
Արտարժույթ	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը
ԱՄՆ դոլար	**10**	**(698)**	20	(24,813)
Եվրո	**10**	**5**	20	39,420
ԱՄՆ դոլար	**(10)**	**698**	(20)	24,813
Եվրո	**(10)**	**(5)**	(20)	(39,420)

Կազմակերպության արտարժույթի ռիսկի վերլուծությունն ըստ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	**ՀՀ դրամ**	**Ազատ փոխարկելի արժույթ**	**Ոչ փոխարկելի արժույթ**	**Ընդամենը**
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**753,918**	**1,507,539**	**-**	**2,261,457**
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներից այլ ակտիվներ	**1,624,111**	**3,418,168**	**-**	**5,042,279**
Այլ ակտիվներ	**18,151**	**264,714**	**-**	**282,865**
	2,396,180	**5,190,421**	**-**	**7,586,601**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**160,920**	**5,149,826**	**-**	**5,310,746**
	160,920	**5,149,826**	**-**	**5,310,746**
Զուտ դիրք 2009 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**2,235,260**	**40,595**	**-**	**2,275,855**
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	2,040,430	3,622,506	4,494	5,667,430

Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	369,838	3,426,350	-	3,796,188
Զուտ դիրք 2008 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,670,592	196,156	4,494	1,871,242

Ազատ փոխարկելի արտարժույթը հիմնականում ներկայացնում է ԱՄՆ դոլարը:

25.3 Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը կապված է Կազմակերպության ֆինանսական պարտավորությունները ժամանակին մարելու կարողությամբ նորմալ և սթրեսային իրավիճակներում: Այս ռիսկի զսպման նպատակով Կազմակերպությունը ներգրավում է լրացուցիչ ֆինանսական միջոցներ, ի լրումն իր հիմնական ավանդային բազայի, կառավարում է ակտիվները հաշվի առնելով իրացվելիության ռիսկը և վերլուծում է ապագա դրամական հոսքերը և իրացվելիությունը օրական կտրվածքով: Սա ներառում է նաև սպասվելիք դրամական հոսքերի գնահատումները և բարձր իրացվելի ապահովվածության հասանելիությունը, որն անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորում ստանալու նպատակով:

Կազմակերպությունը պահում է բարձր իրացվելի ակտիվների պորտֆել, որը կարող է հեշտությամբ կանխիկացվել դրամական հոսքերի չկանխատեսված ընդհատման դեպքում: Իրացվելիության դիրքը գնահատվում և կառավարվում է տարբեր սցենարների դեպքում, հաշվի առնելով սթրես գործոնները կապված շուկայի հետ ընդհանրապես և Կազմակերպության հետ մասնավորապես:

Ստորև ներկայացվում է 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը՝ հաշվեկշռի ամսաթվից մինչև պայմանագրերում նշված մարմանը մնացած ժամկետների համաձայն: Տես ծանոթագրություն 24-ը այս պարտավորությունների մարման սպասվելիք ժամկետների համար:

Հազար ՀՀ դրամ **2009**

	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	**1 - 3 ամիս**	**3 - 12 ամիս**	**1-5 տարի**	**5 տարուց ավելի**	**Ընդամենը**
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**-**	**162,495**	**2,482,514**	**3,090,641**	**-**	**5,735,650**
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ՝ ըստ պայմանագրային տվյալների	**-**	**162,495**	**2,482,514**	**3,090,641**	**-**	**5,735,650**

Հազար ՀՀ դրամ 2008

	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	1 - 3 ամիս	3 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	343,524	732,977	3,234,749	-	4,311,250

Հազար ՀՀ դրամ						2008
	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	1 - 3 ամիս	3 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	Ընդամենը
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ՝ ըստ պայմանագրային տվյալների	-	343,524	732,977	3,234,749	-	4,311,250

Կազմակերպությունը ներգրավել է էական գումարներով միջոցներ «ԱԳԲԱ Կրեդիտ Ագրիկոլ Կազմակերպությունից» և Վերակառուցման և Զարգացման Եվրոպական Բանկից: Նշված գումարների ցանկացած էական վերադարձ կարող է բացասաբար անդրադառնալ Կազմակերպության գործունեության վրա: Կազմակերպության ղեկավարությունը վստահ է, որ ֆինանսավորման ներկայիս մակարդակը կպահպանվի տեսանելի ապագայում, և միջոցների վերադարձի դեպքում նա կտեղեկացվի նախապես, ինչը հնարավորություն կտա Կազմակերպությանը ժամանակին իրացնելու իր իրացվելի միջոցները և վերադարձնելու պարտքը:

26 Կապիտալի համարժեքություն

Կազմակերպությունը պահպանում է ակտիվ կառավարվող կապիտալի կառուցվածք ֆինանսական գործունեությանը բնորոշ ռիսկերը ծածկելու համար: Կազմակերպության կապիտալի համարժեքությունն այլ միջոցների հետ մեկտեղ վերահսկվում է ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից հաստատված կանոններով և նորմատիվներով:

Կազմակերպության կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են համոզվել, որ Կազմակերպության կապիտալը համապատասխանում է հաստատված պահանջներին, և որ Կազմակերպությունը պահպանում է ամուր վարկային վարկանիշ և առողջ կապիտալի ցուցանիշներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու և բաժնետերերի շահույթը առավելագույնի հասցնելո համար:

Կազմակերպությունը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և իրականացնում համապատասխան ճշգրտումները տնտեսական պայմանների և իր գործունեության ռիսկերի փոփոխությանը համապատասխան: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ փոփոխելու համար Կազմակերպությունը կարող է փոփոխել բաժնետերերին վճարվող շահաբաժինների գումարը, կապիտալը վերադարձնել բաժնետերերին կամ բաժնետոմսեր թողարկել: Նախորդ տարիների համեմատ նպատակներում, քաղաքականությունում և գործընթացներում փոփոխություններ չեն եղել:

ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից ընդհանուր կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների միջև նվազագույն հարաբերակցությունը սահմանված է 8%:

ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված է ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափ 100,000 հազար ՀՀ դրամ գումարով:

Ընդհանուր կապիտալը կազմված է հիմնական կապիտալից, որը ներառում է բաժնետիրական կապիտալը, չբաշխված շահույթը, այդ թվում ընթացիկ տարվա շահույթը, գլխավոր պահուստը: Ընդհանուր կապիտալը հաշվարկվում է ՀՀ ԿԲ պահանջների, ինչպես նաև ՀՀ Հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների համաձայն:

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ըստ ռիսկերի կշիռների՝ դասակարգված համաձայն վարկային, շուկայական և գործառնական ռիսկերի գնահատման:

Ժամանակաշրջանի ընթացքում Կազմակերպությունը պահպանել է կապիտալի համարժեքության նկատմամբ բոլոր պահանջները: